Զ· ՏԱՐԻ 1529 ԹԻՒ ՀԱՅՈՑ 4381 ՄԵՀԵԿԱՆ 1 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 7 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1889 (Ն· Տ·) 19 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1889 18 ՃԷՄԱԶԻԻԼ ԱԽԸՐ 1306

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ԻՆՉ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՂՐԿԵԼ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

دره‌علیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ· Պոլսոյ համար	Տարեկան [illegible]	160
»	Վեցամսեայ	80
»	Եռամսեայ	40
Գաւառաց	Տարեկան	200
»	Վեցամսեայ	100
Օտար երկիրներէ	տարեկան ֆրանք	56
»	վեցամսեայ	28

Դուրսը գրկուած լրագրաց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է. Խմբագրութեան գրկուած նամակ կամ գրութիւն եւ չդարձուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ· ՊՈԼԻՍ, 7 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, 1889

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՒՍՏՐԻԱ—ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Վիէննա, 13 փետր·, առ· Թղթկ·

«Հունգարիոյ Խորհրդարանին առաջարկեալ զինուորական օրէնքին պատճառաւ չփոթութիւնք վերսկսան ի Փեշթ։ Երէկ, ուսանողք, հնչեցնելով աղջունելէ յետոյ զթագաւորն և զթագուհին, խմբովին փողոցները շրջեցան, «Անկցի՛ Թիսա» աղաղակելով, և հեղինակեան ցոյցեր ընելով նոյն օրէնքին գլխաւոր պաշտպաններուն պատուհաններուն առջեւ։ Այս ցոյցեր գիշերն ալ շարունակեցան, և այս առաւօտ ուսանողաց գլխաւորը ձերբակալեցաւ իբրև խռովայոյզ։ Բայց և այնպէս, այսօր խուռն բազմութիւն մը հաւաքեցաւ Խորհրդարանին առջեւ, և զանազան աղաղակներով ընդունեց զՊ· Թիսա։ Մաճառ նախարարապետը խնդաց միայն երբ «Թիսա՛, հրաժարէ՛» աղաղակը լսեց· բայց ոստիկանութիւնն այնչափ համբերութիւն ցոյց չտուաւ, և չփոթութիւններ ու կռիւներ տեղի ունեցան։

«Ի Վիեննա սովորութիւն է մաճառական չփոթութիւնները փաղանցիկ անկարեւոր միջադէպ համարել։ Բայց այժմեան չփոթութիւնք բաւական առնէն ի վեր կը տեւեն, և առաջարկեալ զինուորական օրէնքին դէմ խորարմատ հակակրութիւն մը կը ցուցնեն անշուշտ։ Օրէնքին հակառակորդաց գլուխն են կոմս Ալպէրթ Ափոնեի և ուրիշ ազնուական և երեւելի քաղաքական մարդիկ, ույց հայրենասիրութիւնը նոյնչափ անվիճելի է որչափ Պ· Թիսայինը։ Ստոյգ չէ ուրեմն Վիեննայի լրագրաց կարծիքը թէ զինուորական օրէնքը վերջնապէս քուէարկուելուն պէս ընդդիմութիւնը վերջ պիտի գտնէ՝ յարդի բոցի մը չափ շուտ։

«Պ· Թիսայի վիճակը սա է այժմ.— Զինուորական իշխանութիւնք համամիտ են թէ օրէնքն հարկաւոր է։ Աւստրիոյ Խորհրդարանը քուէարկած է զայն։ Պ· Թիսա խոստացած է քուէարկել տալ, և Հունգարիոյ Ներսակային և Երեսփոխանաց Ժողովոյն մէջ ունեցած ստուար մեծամասնութիւնը կը բաւէ քուէարկել տալ զայն։ Բայց Պ· Թիսայի կուսակիցներէն ոմանք, ժողովրդեան յուզումը տեսնելով զինուորական օրէնքին ինչ ինչ մասանց դէմ, խորհուրդ տուին նախարարութեան՝ բարեփոխել զանոնք։ Պ· Թիսա Ֆրանձ Եոզէֆ Թագաւորին հետ հաւանեցաւ առ այս, և կառավարութեան զիջումները պիտի ծանուցուին Խորհրդարանին մէջ։ Բայց այս զիջումներ բաւական չեն ընդդիմադիր կուսակցութիւնը գոհացնելու, մինչ ծայրայեղ Նախարարականք, պահանջելով ընդդիմադիր կուսակցութեան ջախջախումը, կառավարութեան յանձն առած զիջումները չափազանց կը համարին։ Ցդեղ նշան մ'է որ Փեշթայի և Վիեննայի քանի մը պաշտօնական լրագիրք խորհուրդ կուտան կառավարութեան՝ այլ եւս չթոյլատրել ժողովրդային ցոյցեր փողոցներու մէջ։ Բայց այս ցոյցեր մաճառական ոստաննին մէջ միայն տեղի չունեցան, և զանոնք բանի ոյժով խափանելու փորձը կրնայ գործը մեծցնել։ Ցայս վայր ցոյցերն յեղափոխական հանգամանք չունեցան, և միայն նախարարութեան դէմ ուղղուեցան։

«Բանուքի կամ Փեշթա կ'երթայ պահ մը Կայսեր քով կենալու։»

* *

Փեշթ, 13 փետր· առ Ռիւթեր·

Երէկ, Ազատականաց Ակմբին մէջ, Նախնական խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցաւ զինուորական օրէնքին յօդուածոց վրայ։ Պ· Թիսա ծանոյց իւր կուսակցաց թէ իրաւախոհութիւն մ'ընդունած է այն յօդուածներուն վրայ որոց դէմ առաւելագոյն ընդդիմութիւն կար։ Կը վախցուէր թէ զինուորական օրէնքն, Հունգարիոյ տալիք զօրաց թիւը տասն տարւոյ համար որոշելով, գործնականապէս Խորհրդարանին միջոց չպիտի տար այլ եւս զինուորական նիւթոց վրայ ազգին կամքն յայտնելու։ Հետեւապէս, օրէնքին մէջ յատկապէս պիտի նշանակուի թէ Հունգարիոյ զօրաց թուոյն ներկայ սահմանումը միայն տասն տարւոյ համար է, և այդ պայմանաժամու լրանալէն յետոյ Հունգարիոյ Խորհրդարանին կամքը պիտի առնուի այս օրէնքն անփոփոխ պահելու կամ փոփոխելու։ Նմանապէս կը գանգատուէր թէ մաճառ բանակին մէջ գերմաներէնն եւեթ պարտաւորիչ հռչակուելով, անիրաւութիւն մը կը լինէր մաճառ ազգին։ Որոշում մ'ընդունուեցաւ, որ ապահովիչ խոստումներ կուտայ սպայից քննութեան մէջ մաճառ լեզուի գործածման վրայ, գերմաներէնի բաւական տեղեկութիւն մը ապահովելով հանդերձ։»

* *

Զինուորական օրէնքին քուէարկումն ապահովելու համար, թագաւորն իւր ազդեցութիւնը նժարին մէջ նետած է ի նպաստ Պ· Թիսայի Նախարարութեան։ Հունգարիոյ Երեսփ· Ժողովոյն Նախագահ Պ· Փէշիի ցաւակցական և մխիթարական ուղերձին պատասխանելով, Ֆրանձ Եոզէֆ Թագաւորն ըսաւ·

«Օգնութեամբ Տեառն, չպիտի ձանձրանամ պարտականութիւնս կատարելէ, և վստահ եմ որ Հունգարիոյ իմ սիրեցեալ Թագաւորութեանս Երեսփոխանաց Ժողովն, այս տխուր վայրկեանին մէջ կացութեան պահանջումներն իմանալով և խոհական կերպիւ մը նկատելով, թէ՛ Հայրենեաց և թէ Միապետութեան հաւաքական շահուն և օգտին համար ոյժ պիտի տայ իմ դիտաւորութեանցս և իմ վստահութիւնս վայելող կառավարութեան որոշմանց։»

* *

Փեշթ, 14 փետր· առ Թղթ·

Ընդդիմադիր կուսակցութեան թերթերը կը յայտարարեն թէ զինուորական օրէնքը չէ այժմ իրենց գանգատի գլխաւոր նիւթն, և Պ· Թիսայի ձեռք բերած զիջմունք կացութեան ամբողջութեան հետ բաղդատմամբ մեծ արժէք չունին։ Պէտք է, կ'ըսեն, հրաժարի Նախարարապետ Պ· Թիսա, որ թերացաւ իւր պարտականութեանց մէջ և ո՛չ եւս կը վայելէ ազգին վստահութիւնն։ Ընդդիմադիր կուսակցութեան պետ Ալպէրթ Ափոնեի Կոմսին հրաւէր կ'ուղղուի իւր դրօշին տակ միացնել բոլոր ընդդիմադիր տարրերն, ի մէջ այլոց նաեւ ծայրայեղ ձախակողմեան խմբակն, և ազգային մեծ կուսակցութիւն մը կազմելով, նախարարութեան վրայ յարձակիլ։

Ծայրայեղ ձախակողմեան խմբակն որոշեց հարցապնդում մ'ուղղել նախարարութեան, ուսանողաց պետ Թաքաձի ձերբակալութեան վրայ, որ մեծ բաժին մ'ունեցած էր ցոյցերուն մէջ։ Ոստիկանութեան վերատեսուչը տեղեկագիր մ'ուղղելով նախարարութեան, ծանոյց թէ Թաքաձ ձերբակալուած չէ, այլ ոստիկանութեան կայարանը տարուած է հարցաքննութեան ենթարկուելու համար, որ տեւած է մինչեւ երեկոյ։ Թաքաձ կը պնդէ թէ օրինաց շրջանակին մէջ կարող է իւր կարծիքն արտայայտել իբրեւ ո՛և իցէ մաճառ քաղաքացի։

* *

Փեշթ, 14 փետր·

Շատ մը ուսանողներ ուղեցին ոստիկանութեան պաշտօնարանին երթալով բացատրութիւն խնդրել ուսանող Թաքաձի ձերբակալման վրայ։ Բայց ոստիկանք անոնցմէ քառասուն ձերբակալեցին և միւսները ցրուեցին։ Ցառաջագոյն ուսանողք հեղինակեան ցոյց մ'ըրած էին Պ· Թիսայի կուսակից վիպասան Պ· Ժոքայի լրագրոյն՝ Նէմզէթի՝ տպարանին առջեւ։ Շատ մը ուսանողներ բողոք պիտի բառնան եղեր իրենց դասընկերներուն այս ցոյցերուն դէմ։

ԲՈՒԼՂԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Սոֆիա, 14 փետր· առ Թղթ·

«Այն լուր թէ Պ· Զանքով Վեհ· Զարին ներկայանալու պատիւն ունեցեր է՝ աննպաստ տպաւորութիւն մ'ըրաւ աստ։ Ֆերտինանտ Իշխանի համար աննպաստ կարգադրութեանց նշան մը կը նկատուի։ Կը կարծուէր թէ Ռուսիա, երկար ժամանակէ հետէ պուլկարական գործոց անտարբեր, հրաժարած էր ամեն յաւակնութիւններէ։

«Կ· Պոլսոյ պուլկար Եկզարքը ծանուցագիր մ'ուղղեց նախարարութեան ի Սոֆիա, խնդրելով որ Սինոդին գումարումն արտօնուի, որովհետեւ այս ժողով ունի խորհրդակցել առեղծուական խնդրոց վրայ, որոց լուծման կ'ըսպասեն Եկեղեցւոյ հաւատարիմ զաւակունք։ Հաւանական չէ որ Պ· Ստամպուլով նպաստաւոր պատասխան տայ։ Ուրիշ բան է եթէ Եկզարքն երաշխաւոր լինի Սինոդին անդամոց ընթացքին, և խոստանայ թէ նա պիտի կենան Ֆերտինանտ Իշխանի և Պ· Ստամպուլովի նախարարութեան դէմ հակառակութենէ։»

Ի ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԱՍԻԱ

Փեթերպուրկ, 12 փետր· առ Ռիւթեր·

«Զարհուրելի լուր կը տրուի թէ Աֆղանստանի Էմիրն, հասնելով Մազարի-Շէրիֆ, գլխատել տուած է Իսհագ Խանի կուսակիցներէն զոմանս։ Ցետոյ Ռուսիոյ դէմ թշնամական միջոցներ ձեռք առած է, և առեւտրական յարաբերութիւններն ընդհատած է։ Ամ բացուցած է սահմանագլխոյ կայաններն և մօտալուտ պատերազմի զրոյցներ տարածած է։ Թէեւ հաւանական է որ Էմիրն՝ այս զրոյցներն հանելով՝ կ'ուզէր ժողովրդեան ուշադրութիւնը դարձնել ներքին գործերէն արտաքին գործերու, բայց Ռուսիա հարկադրեցաւ միջոցներ ձեռք առնուլ՝ պատահական թշնամութեանց դէմ գնելու համար, և խաղաղութիւնը խանգարելու ամեն ձեռնարկ ի դերեւ հանելու համար։»

Անհիմն չէ ուրեմն թէ Ռուսիա ո՛և է պատճառաւ հարկ դատած է զինուորական միջոցներ ձեռք առնուլ Աֆղանստանի սահմանաց վրայ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ

Վիէննա, 13 փետր· առ Թղթկ·

Դիւանագիտական յարաբերութեանց վերսկսման համար Ռուսիոյ և Վատիկանի միջեւ բանակցութիւնք կը շարունակուին, և այս օրերս քայլ մը յառաջացեր են, որովհետեւ Պապն յայտարարեր է թէ Լեհերուն ազգային բաղձանքները քաջալերելու դիտաւորութիւն չունի բնաւ։ Լեհական խնդիրը ցարդ արգելք եղած էր այս բանակցութեանց յառաջացման։

ՊԱԹԵՆՊԵՐԿԵԱՆ ԱԼԵՔՍԱՆՏՐ ԻՇԽԱՆ

Պուլկարիոյ նախորդ Իշխանն իմացուցեր է ի Պերլին թէ Բրուսիոյ մայրաքաղաքը պիտի գայ՝ իւր հանգուցեալ հօր բրուսիական պատուանշաններն յանձնելու ձեւակերպութիւնը կատարելու։ Բայց Վիլհելմ Կայսր նախամեծար համարեր է ի Պերլին չտեսնել Պաթենպերկեան Իշխանն, որ հետեւապէս հոն չպիտի երթայ։ Կը յիշուի թէ իւր հօր աւստրիական պատուանշաններն յանձնելու համար Աւստրիոյ մայրաքաղաքն երթալուն առթիւ ո՛րչափ պատուաբեր ընդունելութիւն գտած էր Ալեքսանդր Իշխան։ Իւր բրուսիական բանակէ հրաժարմամբ, խզած կ'երեւի վերջին կապը որ զինք կը կապէր Պերլինի հետ։ Այս առթիւ կը պատմուի թէ Պուլկարիոյ նախորդ Իշխանն ի վաղուց կը փափաքէր գերմանական բանակէն հրաժարիլ, բայց իւր հանգուցեալ հայր թոյլ չէր տար։ Պուլկարիոյ նախորդ Իշխանը կ'երեւի թէ այսուհետեւ աւստրիական զօրապետ մը պիտի լինի։

ԶԱՆԶԻԲԱՐ

Ուկանտայի մէջ ծագած յեղաշրջման վրայ խօսելով, ուր, ինչպէս կը յիշուի, Արաբք յաղթութիւն տարած են բնիկ սեւամորթ իշխանութեան վրայ, Թայմզ կ'ըսէ թէ բնական է որ Աֆրիկէի բնիկները խօսք մէկ ընեն Արաբաց հետ ընդդէմ եւրոպեան տիրապետութեան, երբ կը տեսնեն թէ Անգղիացիք կը դաշնակցին Տէրութեան մը (Գերմանիոյ) հետ, որ վայրապար կրակի կը բռնէ իրենց գիւղերն և աւանները։ Բնիկները չեն կըրնար որոշել եւրոպեան կառավարութիւն մը ուրիշ կառավարութենէ մը, և Արաբք ամեն շահ ունին հաւատացնել զանոնք թէ ամեն քրիստոնեայ կառավարութիւնք հաւասարապէս անգութ են, և ամենքն ալ գերենք (Աֆրիկէի սեւամորթները) նեղել կ'ուզեն։ Թայմզ կը յայտարարէ թէ Գերմանք ծանր սխալ մը կը գործեն եթէ կարծեն թէ կարելի է գիւրաւ ջախջախել Արաբներն, որոց ազդեցութիւնն յոյժ մեծ է Արեւելեան Աֆրիկէի մէջ։ Ծ'Աֆրիկէ արաբական ազդեցութիւնն հարուածելու միակ միջոցն եղած էր ցայս վայր՝ բնիկ սեւամորթ ժողովրդոց հետ աւելի մարդասիրութեամբ և արդարասիրութեամբ վարուիլ քան որչափ չեն ըներ պէրպէր ցեղին պատկանող իրենց տէրը։ Իսկ Գերմանք կը շրջեն այս դրութիւն, և բռնութեան կը դիմեն։ Իրենց գաղթային ձեռնարկութիւն ամբողջութեամբ դատապարտուած է, կ'ըսէ եզրակացնելով՝ գերմանասէրն Թայմզ։

ՏԱԳՆԱՊՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

ԱՆԿՈՒՄ Պ· ՖԼՕՔԷԻ ԴԱՀԼԻՃԻՆ

ՆՈՐ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսայի Երեսփ· Ժողովոյն փետր· 11ի նիստին մէջ Նախարարութեան տապալումն յանկարծակի դարձուածի մը հետեւանք եղաւ։ Նիստը շատ կարճ էր։ Աւասիկ համառօտութիւնը։

Առաջին ատենաբանն էր Աջակողմեան Պարոն տը Մաքօ, որ ըսաւ թէ ժողովը աւարտած է իւր պաշտօն, քանի որ ընտրական նոր դրութիւնը քուէարկեց։ Օրուան խնդիրն ուրեմն պէտք է լինի ո՛չ թէ Սահմանադրութեան վերաքննութիւնն այլ Երեսփոխանութեան լուծումն։ Այս կարծիքէն են ամեն անոնք որք լուրջ վերաքննութիւն մը կը խնդրեն։ Ուրեմն, Պ· տը Մաքօ կ'առաջարկէ Սահմանադրութեան վերաքննութեան վիճաբանութիւնն յետաձգել ուրիշ օր, միջոց տալու համար Նախարարապետին որ Երեսփոխանութիւնը լուծելու պէտքը բացատրէ Հանրապետութեան Նախագահին։

Պ· Ֆլօքէ կը պատասխանէ թէ, եթէ Պ· տը Մաքօ Հանրապետութեան Նախագահին տալիք խորհուրդներ ունի, կրնայ անձամբ տանիլ տալ զանոնք, ինչպէս ըրած էր անգամ մը։ Նախարարապետը կը խնդրէ ժողովէն՝ անմիջապէս սկսիլ Վերաքննութեան վիճաբանութիւնն։

173ի դէմ 375 քուէով Երեսփոխանութիւնն իրաւունք կուտայ Պ· Ֆլօքէի։

Այս վայրկենիս կը կարծուի թէ Նախարարութիւնը նոր յաղթանակ մը պիտի տանի։

Բայց ծայրայեղ ձախակողմէն Տուվիլ Մայֆէօ Կոմսին խելքին կը փչէ ենել կրակոտ ատենաբանութիւն մ'ընել Վերաքննութեան դէմ։ «Ազգին ներն կը պատկանի, կ'ըսէ, յայտարարել թէ վերաքննութիւն կ'ուզէ՞ թէ ոչ, և զայս ընտրութեանց առթիւ միայն կրնայ յայտնել ազգն։ Ուրեմն, վերաքննութիւնը պէտք է յետաձգել մինչեւ նոր Երեսփոխանութեան կազմութիւնն, հինգ-վեց ամիս։ Մինչեւ այն ժամանակ ազգն համոզում մը յայտնելու և արտայայտելու կարող կը լինի։»

Պ· Ֆլօքէ կը յիշեցնէ թէ ժողովն որոշած էր նոյն օրն սկսիլ վերաքննութեան վիճաբանութիւնն, ընտրական դրութեան փոփոխումը քուէարկելուն առթիւ, և կը խնդրէ չփոխել ժողովոյն նախորդ որոշումը։

Պատեհականք ոյժ կուտան Պ· տը Տուվիլ-Մայֆէօյի առաջարկին։—Քուէարկութիւն։—Քանի մը վայրկենի մէջ յայտնի կ'երեւի թէ Պատեհականք, որք կը կարծուէր թէ այս անգամ եւս նախարարութեան ոյժ պիտի տային, այսու ապահովութեամբ թէ Ծերակոյտը պիտի մերժէ Վերաքննութիւնը,—Պատեհականք յանկարծակի դարձուածով մը նախարարութեան դէմ կը քուէարկեն։ Միապետականք, որք պահ մը նախարարութեան ոյժ տալու կոչուած էին, Պատեհականաց անակնկալ փոփոխումը տեսնելով, դեռ անտարակուսական քուէարկութիւնը չվերջացած, Պ· Ֆլօքէ, Պ· տը Ֆրէյսինէ և Պ· Կոպլէ առանձնանալով կը խորհրդակցին բռնելիք ընթացքին վրայ, եթէ ժողովն հակնախարարական քուէ մը տայ։

Ժողովոյ նախագահը կը ծանուցանէ թէ 218ի դէմ 307 քուէով ժողովն որոշած է վեց ամիս յետաձգել Սահմանադրութեան վերաքննութիւնը։ (*)

Պ· Ֆլօքէ յայնժամ բեմն ելնելով, կը յայտարարէ·

«Անցեալ շաբթու ժողովն որոշեց երկուշաբթի օրակարգն անցունել ընտրական դրութեան փոփոխումն, և հինգշաբթի վերաքննութեան վիճաբանութիւնը։ Այն երկուց խնդրոց համար կառավարութիւնը վստահութեան քուէ առաջարկելու խօսք տըւաւ։ Իմ խոստումներս գործադրելու

(*) Մեծամասնութիւնը բաղկացած էր 170 Միապետականներէ, 127 Պատեհականներէ և 15 Պուլանժէականներէ։

—)2(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՏԻՒՄԱ

ՖԵՐՆԱՆՏ

—Բայց իմ ձեռքովս և առաջնորդութեամբ կառապանիս, որ գիտէք թէ զանոնք չատ յարգելուն չափազանց չի վազցուներ, յիսուն վայրկեան կը հաշուեմ առկից ձեր բնակարանն երթալու համար· արդ, շարունակեց տիկին տը Պառթէլ, դուք Լիւքսէնպուրկ կը հաւաքուիք, այնպէս չէ՞։

—Այո՛։

—Ուրեմն Լիւքսէնպուրկ կանգ առնելով, մի քանի վայրկեան ալ կը շահիք։

—Այդ պարագային մէջ լաւագոյն բան մը կրնանք ընել· ո՛չ ձեր կառապանն յոգնեցունենք, ո՛չ ալ ձերը։ Այսօր մինչեւ իրիկուան օրս ձերն է և վաղն ալ առաւօտէն կէս օր· մինակ այս իրիկուան երեք ժամն ինծ շնորհեցէք։

—Այնպէս ըլլայ, քանի որ կ'ուզէք· բայց, չխաթը, կոմս, եթէ ես երկուսարդ ըլլայի և նախանձելու տրամադրութիւններ ունենայի . . .

—Ի՞նչ կ'ընէիք։

—Կը խոստովանիմ թէ կարի տխուր օր մը անցունել պիտի տայիք ինծ ձեր այս անվերջանալի պարապմունքովն։

—Ե՞ս, պարապմո՞ւնք ունենամ։

—Այն ատենէն, սիրելի կոմս, որ չէք հարցափորձ ըներ ինծ, որ ամենափոքր մտահոգութիւն մը իսկ ունենալ չէք թըուիր, երբ Քլօթիլտ և ես ճշմարիտ թագծութեան մը մատնուած ենք, և երբ՝ դեռ երէկ կեցած վտանգը բոլորովին փարատած լինելէ շատ հեռի է, կ'երդնում ձեզ։

—Կը ներէք, սիրելի բարեկամուհիս, պատասխանեց Պ· տը Մոնժիրու, գրեթէ առանց լսելու· բայց միտքս բոլորովին ըզբաղած է այն օրէնքովն որուն վրայ պիտի վիճաբանինք։

Այս խօսակցութիւնն, ինչպէս արդէն ըսինք, տեղի կ'ունենար տիկին տը Պառթէլի դեղկին դրան վերնադաւթակին վըրայ։ Պերճ ամարանոց մ'էր այն, Ֆօնթընէյ-օ-Ռօզ գիւղին ծայրն, անտառին կողմն, և յոյժ նկարագեղ դիրքի մը մէջ։ Այսու հանդերձ, այն հոյակապ տեսարանն որ կը պարզուէր այդ վերնադաւթակին առջեւ, Պ· տը Մոնժիրուի մէկ ակնարկին իսկ չարժանացաւ, թէպէտ կոմսը սովոր էր կանգ առնուլ անդ և սքանչանալ Վէռիէռի անտառէն մինչեւ Մոնժիռոնի աշտարակը տարածուող դաշտօրէից վրայ, որք ճոխ և այլազան տեսարաններ կը ներկայացնէին· սակայն մայիսի արեւակը կը ցոլար հովտին մէջ և հայելիներու նման վայլեցունել կուտար հերձաքարէ տանիքներն այն սպիտակ սիրուն տանց որք Սօի չրջակայքը սփռուած են աստ անդ, դալարագեղ գետնի մը վրայ։

Ուրեմն կոմսը մտազբաղ էր, քանի որ այս հովուերգական տեսարանը որ եւ է ազդեցութիւն չէր ունենար իւր վրայ, նախկին հովիւ կայսրութեան, որ ճանչցած էր զՖլօրիան, որ պաշտած էր զՏըլիլ, եւ որ Հօրթանս Թագուհւոյն Թիկնաթոռին յենած երգած էր «[illegible]» երգը։ Արդարեւ Օրերան այդ երեկոյեան համար կը ծանուցանէր նոր կաքաւ մը յորում պիտի պարէր Թալիօնի, եւ Թէպէտ, ըստ իրեն, մեր պարիկին հեշտաւէտ եւ օդային պարը փնտռել կուտար այն ազնուականութիւնն որ օրիորդ Գիմոթիննին հռչակած էր իբր Թագուհին անցեալ եւ ապագայ պարուհեաց, այսու հանդերձ չէր ուզեր բացակայ մնալ այնպիսի հանդիսաւոր երեկոյթէ մը։ Ուստի իւր մեկնումն արդարացնելու համար հասարակ պատճառ մը յառաջ բերած էր, թէ ատենակալը ծանրակշիռ խորհրդակցութեան մը համար պիտի գումարուէին· եւ իւր դժկամակութիւնը զոր կատարելապէս չէր կրնար ծածկել, հակառակ իւր խորհրդարանական սովորութեանց, ցոյց կուտար թէ անձնական բուռն շահ մը կ'արդարացնէր իւր սուտը։ Այժմ, այս բուռն շահը պարզապէս այդ առաջին ներկայացմա՞ն կը վերաբերէր թէ ոչ ուրիշ նիւթական զգացում մը կը միանար անոր։ Ապագան ցոյց պիտի տայ զայս։

Տիկին տը Պառթէլ իրեն և տը Մոնժիրու կոմսին միջեւ այդ տեսակ մը դաշնագրոյն կնքուելէն յետոյ, նշան ըրած էր այս վերջնոյն հետեւիլ իրմէն, և նրբանցքի մը մանուածապատ չրջանն ընելէ յետոյ, որ արդէն ծանօթ էր երկուքին ալ, գնաց հիւանդին սենեակն առաջնորդեց զնա։ Բայց այն վայրկենին յորում ներս պիտի մտնէին, մանկամարդ կին մը դուրս ելաւ մտախոհ խուցէ մը, անոնց անցքն արգիլեց և մատը շրթանցը տարաւ երկչոտ և կարեւոր արտայայտութիւն մը տալով իւր նայուածքին։

—Լաւութի՞ւն, ըսաւ, ամուսինս կը քընանայ և տօքթօրը պատուիրեց որ քունը չվրդովենք բնաւ։

—Կը քնանա՛յ, գոչեց տիկին տը Պառթէլ բոլորովին մայրական ուրախութեան մը արտայայտութեամբ զոր սակայն զսպեց։

—Գիտէ՞ք կը յուսանք որ այնպէս է· աչքերը փակեց եւ նուաղ խառնել կ'երեւի· բայց հեռացէք, խնդրեմ, վասն զի ամենափոքր շշուկ մը կրնայ իւր թմրութենէն հանել զինքը։

—Հէ՞գ Մօրիս, ըսաւ տիկին տը Պառթէլ սաստիկ հառաչ մը խեղդելով։ Հնազանդինք ուրեմն· եկէ՛ք, սիրելի կոմս, դահլիճը եկէ՛ք։ Երբ բժիշկն հրամայած է, մենք այլ եւս կամք չունինք։ Մնաց որ կը խօսակցինք սպասելով որ տեսնենք զինքը· այնքան բաներ ունիմ ձեզ ըսելու։

Կոմսը գլխովն հաւանութեան նշան մը ըրաւ, եւ տիկին տը Պառթէլ ու ինք դահլիճին ճամբան ձեռք առին։

—Հօրեղբայր, ըսաւ մանկամարդ կինը տրտմութեամբ և գորովալիր յանդիմանութեամբ լի շեշտով մը, չէ՞ք համբուրեր զիս։

—Միթէ դու ալ մեզ հետ դահլիճը չե՞ս գար, ըսաւ կոմսն անոր ճակատն համբոյր մը առնելով։

—Ոչ, ես այս խուցէն կը հսկեմ իւր վրայ եւ առաջին անգամ որ հառաչ մը արձակէ քովը կը փութամ։

—Վայրկեան մը քովէն չի բաժնուիր, յարեց տիկին տը Պառթէլ· սքանչելի անձնուիրութիւն։

—Բայց գոնէ չէ՞ս կրնար բժիշկը մեզ ղրկել, Քլօթիլտ։ Ես քիչ չատ տեղեակ եմ բնախօսութեան եւ կը փափաքիմ պահ մը խօսիլ իւր հետ։

—Ցօժարակամ։ Շատ չանցած բժիշկը ձեր քով կուգայ, հօրեղբայրս։

Կոմսը վերստին համբուրեց իւր եղբօր դուստրն, և քանի մը գորովալից խօսքերով քաջալերելէ յետոյ անոր ամուսնական անձնուիրութիւնը, տիկին տը Պառթէլի հետեւեցաւ։

Սակայն աւելի հեռուն երթալէ առաջ, ծանօթանանք այս պատմութեան երկու անձնաւորութիւններուն զորս ի տես հանեցինք։

Տը Մոնժիրու կոմսը 1835ին գրեթէ վաթսնամեայ անձ մ'էր, այսինքն 1775ին ծնած լինելով, Տիւիլըրիի «լաւ հագուողներ» եւ Կայսրութեան «գեղեցիկներու» մին եղած էր։ Այդ երկու թուականներու միջոցին և նոյն իսկ անոնցմէ ի վեր՝ յոյժ կը գովէին զինքն իւր վայելուչ չարժուածոց և հրապուրիչ կերպարանին համար · երիտասարդութեան գեղեցիկ օրերէն պահած էր սքանչելի ակռաներ, հասակ մը որ՝ ետեւէն դիտուելով՝ զուրկ չէր տեսակ մը նրբութենէ, և մանաւանդ ձեւաւոր սրունք մը զորս առ ի ցոյց անդրաւարտիքի, կը չարունակէին վայելչապէս ծածկել նեղ եւ բաց գոյն տաբատներ։ Այն ծայրագոյն խնամքը զոր կը տանէր իւր անձին վրայ, պարզ արդուզարդն որ սակայն կատարելապէս կը յարմարէր բարձր հասակին եւ դիրութեանը, իւր նուրբ եւ փայլուն կօշիկները, միշտ ձեւաւոր ու նոր ձեռնոցները՝ տեսակ մը աշնանավերջի երիտասարդութիւն կուտային իրեն, առաջին տեսքով արտայայտութեան փայլ մը որով կը հպարտանար տիկին տը Պառթէլ այնպիսի պատճառաւ մը որ պիտի յայտնուի ընդ փոյթ։ Վերջապէս իւր ծնունդն, ընկերական դիրքն եւ մանաւանդ մեծ հարստութիւնը եւս առաւել կը բարձրացնէին իւր այն անձնական յատկութիւնները։

Գալով մտային կարողութիւններուն, թէպէտ պարոն տը Մոնժիրու անոնցմէ էր որոց վրայ ոչինչ կ'ըսեն ատենակալաց ժողովոյն մէջ, սա ամենապարզ պատճառաւ որ խօսք չեն առներ անդ, սակայն պէտք չէ կարծել որ այդ լռութիւնը խորհրդարանական անկարողութենէ մը յառաջ կուգայ, այլ պարզապէս ինքնամփոփութեան հաշուէ մը։ Ըսած են թէ «խօսքերը կ'անցնին, գրերը կը մնան»· սխալած են, կամ լաւ եւս այդ առածը ծագում առած է ի Ֆրանսա սահմանադրական կառավարութեան հաստատուելէն առաջ։

(Շարունակելի)

ամբողջութիւնն ունիմ, և որովհետև ժողովը փոխեց իւր որոշում, կը ծանուցանեմ թէ քանի մը վայրկեանէն նախարարութեան հրաժարականը պիտի մատուցանեմ Հանրապետութեան Նախագահին։»

Ասոր վրայ երեք ներկայ նախարարք ժողովէն մեկնեցան Արմատականաց ծափահարութեամբ։

Արմատականք կը գանգատին թէ Պառնելականք խաբեցին և մատնեցին զիրենք, և վրէժխնդրութիւն կ'ուխտեն։

Նոր նախարարութիւնն առաւելապէս պատեհական կամ չափաւոր գոյն մ'ունենալ կը թուի. բայց իւր երկարակեցութիւն հաւանական չէ։

Սև Ծովէն մինչև Ազովու Ծովը Փէրէքոփի պարանոցին ճեղքմամբ շինուելիք ջրանցքին երկայնութիւնը պիտի լինի 111 վէրսթ։ Շինութեան արտօնութիւնն ընդունող ընկերութիւնն 81 տարւոյ առանձնաշնորհում պիտի ունենայ։ 85 միլիոն Ֆր.ի գումար մը պէտք է, որ պիտի հայթայթուի 500 Փր.նոց բաժիններով։ Լէօխթէնպերկի մեծ-դուքսն այս գործին գլուխը կը գտնուի, որ ռուս կառավարութեան հաւանութեան արժանացած է։

—Փամֆլէօրեան հաստատութեան կողմէ կը հերքուի այն լուր թէ կեղծամաշխութեան (...) միջոցը գտնուեր է։

—Լոնտոնի մէջ ելեկտրաշարժ հանրակառք (omnibus) մը սկսած է բանիլ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Խառն Ժողովն իւր յառաջիկայ նստին մէջ նկատողութեան պիտի առնու Կարնոյ Գեր. Առաջնորդին հրաժարման և անոր յաջորդին խնդիրները։

Կարինէն մեզ կը գրեն յունուար 27ին.

Ի Կեղի այժմ չլռութիւն կը տիրէ. ժողովական և ժողովուրդ իւրեանց Փ. Առաջնորդ Գեր. Խարախանեանի մասին Ազգ. Պատրիարքարանի կատարած անօրինութիւնը գաւառին մեծ հարուած նկատելով, Ն. Գերապատուութեան օձիքէն պինդ բռնած՝ նամակ և հեռագիր կը տեղացնեն թէ՛ ի Պատրիարքարան և թէ՛ յԱռաջնորդարան քաղաքէս փոխել տալու կեդրոնին որոշումն, մինչ միւս կողմանէ Գեր. Շահնազարեան, նորընտիր Փ. Առաջնորդն Կեղւոյ, իւր վիճակը մտած է եւ յամենայն պաղ ընդունելութեան մը հանդիպած։ Այլ մեք՝ բոլորովին վստահ լինելով Գեր. Խարախանեան Հօր խաղաղասէր, հեզահամբոյր և պարտաճանաչ զգացմանց վրայ, այժմէն տեղի ունիմք յուսալ թէ նա պիտի յաջողի յուզեալ միտքերն հանդարտեցնել, գալ Նորընտիր Փ. Առաջնորդին հպատակութեան և սիրոյ յորդոր կարդալ, և առանց անոնց թախանձանաց մտիկ ընելու փութալ մեկնիլ զգալի հօն, ուր կոչած է զինք բարձրագոյն հրամանն։

ՀԱՐՍԱՆԻՔ

Երէկ յՕրթագիւղ Բէշեանց բնակարանին մէջ կատարուեցաւ Տօքթ. Ա. էֆէնտի Գափամճեանի և օրիորդ Հռիփսիմէ Բէշեանի ամուսնութեան հանդէսն յոյժ փայլելոց չքով. պսակադրութեան կը նախագահէր Գեր. Գրիգորիս Սրբազան Ալեաթճեան. ներկայ էին Յակոբ Աշոտ վարդապետ, դասք քահանայից ու ազգականաց և բարեկամաց ընտիր բազմութիւն մը։ Յետ աղօթքութեան Գրիգորիս Սրբազան իմաստալից բանիւք օրհնեց երկու պսակեալները։

* *

Երէկ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ փայլելոց չքով կատարուեցաւ Կ. Պոլսոյ Նօտարութեան դիւանի քարտուղարներէ Նշան էֆ. Վալիտէեանի պսակադրութեան հանդէսն ընդ Ազն. Օրիորդ Արուսեակ Թագւորեանի. հանդէսին կը նախագահէր Երուսաղիմայ Պատրիարք Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազան իւր շուրջն ունենալով Գեր. Տ. Սիմէոն Արքեպիսկոպոս Սէֆէրեան, Արժ. Տ. Գաբրիէլ Վ. Անուշեան, Արժ. Տ. Գէորգ Վ. Երէցեան և Մայր եկեղեցւոյ քահանայից դասու մեծ մասն։

Պսակի օրհնութիւնը կատարեց Արժ. Տ. Սուքիաս Ա. Աւագ քահանայ Ստեփաննոսեան և Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազան բացատրեց պսակի խորհրդոյ վսեմութիւնն և բարեմաղթութիւններ ըրաւ վասն երջանկութեան նորապսակ ամուսնացելոց։

Խասգիւղի Ներսէսեան վարժարանի Խնամակալութիւնը շնորհակալութեամբ կը յայտնէ մեզ թէ Տօքթ. Տիգրան փաշա Փէշտիմալճեան Պատուաստի վրայ իր հեղինակած գրքէն տասն օրինակ նուիրած է այն վարժարանին։

Իբր հետաքրքրական բան մը, կ'արժէ յիշատակել թէ շաբաթ գիշեր, բաց ի Ազգ. Հայուհեաց պարահանդէսէն, ուրիշ եօթն պարահանդէսներ կային ի Բերա և ուրիշ քանի մը գիւղերու մէջ. այնպէս որ Ազգ. Հայուհեաց ընկերութեան պարահանդէսին մէջ եղած բաւական ստուար բազմութիւնն ինքնին գրաւական մըն էր այն համակրալիր ընդունելութեան զոր այդ պարահանդէս գտած էր յամենուստ։

Տիկին Հռիփսիմէ Եզեկեանց մէկ մեծ ճիտ նուիրած է ի նպաստ հանգուցեալ Տիգրան Մանավեանի ընտանեաց բացուած հանգանակութեան։

Պօյաճեան Պաղտասար էֆէնտի և զաւակներն Նշան, Յովհաննէս և Մէնուշէ կը փութան յայտնել իրենց խորին շնորհակալիքն այն ամեն ազգականաց և բարեկամաց, որք ցաւակից լինել բարեհաճեցան, ներկայ գտնուելով նոցա հանգուցեալ կողակից և մայր Տիկին Շահէկի յուղարկաւորութեան։

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Բերա, 7 փետր.

Շաբաթ աւուր Արեւելքի մէջ Տ. ստորագրութեամբ յօդուած մը կարդացինք, յոյժ քաջալերական ընկերութեանս համար և ոչ նուազ ախորժելի ընթերցման։

Ներուի մեզ սակայն դիտել տալ սրտոսս յօդուածագրին թէ Բնար ընկերութեան անդամք երաժշտական արուեստին մէջ յառաջդիմելէ տարբեր արդիւնք չեն սպասեր և ընկերութեան կանոնագիրն որ այնքան խիստ է անդամոց ընտրութեան համար՝ անդամ մը աչքէ անցնողն որոշապէս պիտի հասկնայ։

Ինչ որ կ'ըսէ Պ. Տ. Թերևս տարբեր երկիրներու մէջ և կամ ապագայ դարու մը համար յոյժ պատշաճ ըլլայ, սակայն մեր ընկերական վիճակը շատ հեռու է այդ նկարագրէն։ Ի բաց առեալ այս դիտողութիւնը զոր ինչպէս մենք, Բնարը ճանչցող ամեն ընթերցող անտարակոյս լսելեայն ըրաւ, եւ և ընկերներէս շատեր շնորհակալութիւն պարտինք առ Պ. Տ. որ գրական հրապուրիչ ոճով մը Բնարի անունն ամենուրեք տարածելու գնահատելի փափաքն ունեցաւ։

ԲՆԱՐԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԷՆ ՄԻՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՍՏԻՃԱՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ

Սալոնիկի ատենի տուեցաւ Վերճարկ ատենի ատենադպրաց ճիւղին քարտուղարներէն և իրաւագիտական վարժարանի նախկին շրջանաւարտ Մաղշար էֆէնտիի։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՏՈՒԳԱՆՔ

Լ. Հէւէրի շաբաթական տեսութեան մէջ հետևեալը կը կարդանք.

Ռուսիոյ գեսպանին արձակուրդ առնու Վէն. Սուլթանէն և յառաջիկայ հինգշաբթի պիտի մեկնի ի Բեդրսպուրկ. Ն. Վսեմութիւն կարող պիտի ըլլայ իւր կառավարութեան ծանօթացնել թէ պատերազմական տուգանաց համար յանձնեալ հաւատալեաց գանձումը գոհացուցիչ կերպով տեղի կ'ունենայ ժամանակէ մ'ի վեր։ Յունուար ամսուն, որ սովորաբար տարւոյն ամենէն աղքատ ամիսներէն մէկն է, Օսմ. կայս. Պանքան ի հաշիւ Ռուսիոյ գանձած է 44,000 օսմ. ոսկի, և Պանքան մէկ միլիոն ֆրանք յանձնած է ռուս կառավարութեան սեղանաւորներուն ի Բարիզ։ Այս գումար իբր 15,000 օսմ. ոսկի աւելի է տարեվճարին ամսական բաժնէն, այնպէս որ ոչ միայն յունուարի ամսականը վճարելու ծառայած է, այլ 15,000 ոսկին ալ նպաստած է յետնեալ տրոց վճարման։ Այս իրողութիւն անշուշտ գոհունակութիւն պիտի պատճառէ Ռուսիոյ գեսպանին և իւր կառավարութեան։ Գլխաւորապէս ելմտական գործոց անօրէնութիւնն Յակոբ փաշայի ձեռքն անցնելէն ի վեր է որ յետնեալ տուրքերն այսքան նպաստաւոր արդիւնք յառաջ բերած են, և գայս կը պարտինք Ն. Վսեմութեան հրամաններուն որպէս զի այս հասոյթներ բացորոշապէս յատկացուին իրենց սահմանեալ նպատակին։ Ցաւալի է որ Յակոբ փաշայի նախորդները թողած էին որ յետնեալ վճարումներն այսպէս գիզուին, որովհետև ոչ միայն պատուոյ պարտք մըն է այս, այլ վճարմանց մէջ ամեն անկանոնութիւն յառաջ կը բերէ քաղաքական ծանր անպատեհութիւններ։ Յակոբ փաշա կատարելապէս ըմբռնած է այս երկու իրողութեանց կարևորութիւնն և կը գործէ իւր այս մասին կազմած առաջ համոզմանց համաձայն։ Գալով ռուսական հպատակներուն անհատական տուգանաց, ոչ մէկ վճարում ծանուցուած է, սակայն կը կարծենք թէ գոհացում պիտի տրուի գեսպանին իրաւացի պահանջմանց և թէ յայտնելուն, Յակոբ փաշա վարէ Պետութեան ելմտական գործերը, ռուսական կառավարութիւնը դժգոհելու պատճառ մը չպիտի ունենայ։

ՏԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ

Հաքիքաթ իւր այս աւուր խմբագրականին մէջ կը խօսի Տէրութեան ելևմտական այժմեան գոհացուցիչ վիճակին և մանաւանդ այն անօրինութեան վրայ, որով վերջերս սկսած է կանոնաւոր կերպիւ վճարուիլ բոլոր պաշտօնէից ամսաթոշակներն։

Թուրք թերթն յարէլէ յետոյ թէ այս ամիսներ, ուր սովորաբար հասոյթք կը նուազին և անցեալին մէջ ամբողջութիւն եղած էր ծախքերը գոցելու համար յաջորդ տարւոյն հասոյթէն բաժին առնուլ, գոհութեամբ կը ծանուցանէ թէ այս տարուան ծախուց համար բնաւ յաւելում մը եղած չէ յառաջիկայ տարւոյ ելմտացոյցին վրայ և թէ այս տարուան հասոյթն յատկացուցած է իւր ծախուց, որով յառաջիկայ տարւոյ ամսաթոշակները կանոնաւոր կերպիւ պիտի վճարուին առանց յետաձգման։

Կայս. կառավարութիւնը, կը յարէ Հաքիքաթ, որոշած է յառաջիկայ տարւոյն հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուլ օգտելի Թուրքիոյ մէջ գտնուած հասութից աղբիւրներէն, որով կառավարութեան հասոյթներն աւելի ևս պիտի աճին յառաջիկայ տարւոյն մէջ։

ՄՇՈՅ ԳԱՒԱՌԸ

Ըստ տեղեկութեանց Մէսրուլէքի, Բ. Դուռն հրահանգ ուղղած է Բաղէշի կուսակալութեան տեղւոյն հանրային օգտին յատուկ սնտուկներէն 200,000 ղրուշ բաշխել Մշոյ և շրջակայից կարօտ երկրագործաց, հնձոց ժամանակ գանձուելու պայմանաւ։

ՀԱՑԿԵՐՈՅԹ Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Կայս. պալատին մէջ չքեղ հացկերոյթ մը պիտի տրուի ի պատիւ Իտալական դեսպան Պառոն Պլանի և Սպանիական դեսպան Պէնտուա մարքիզին։

ՆՈՐ ԴՐԱՄՆԵՐ

Ելմտական նախարարութիւնն, Օսմ. կայս. Պանքան, Հանրային Պարտուց ու Րէժիի Վարչութիւններն 10նոց և 5նոց Մէճիտիյէ դրամներ պատրաստել կուտան արքունի Փողերանոցին մէջ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՎԱԳՈՆՆԵՐԸ

Աթէնքէն կը գրեն առ Թարիք թէ տեղւոյն օսմանեան դեսպանը, Յունաստանի Վագոններու և խաղաղ հաղորդակցութեան գործոց համար նոր զեկոյցներ ըրած է հելլէն կառավարութեան և թէ Աթէնքի դաշինքը ցարդ ոևէ ձեռնարկ ըրած չէ ի կարգադրութիւն այդ խնդրոյ։

Այդ խնդրոյ կարգադրութեան ժամանակը, կ'ըսէ Թարիք, այլ ևս հասած է, որովհետև բաց ի վագոնի խնդիրներէն, կան նաև օսմանեան կառավարութեան սեպհականութեանց յատուկ խնդիրներ, որք ցարդ կարգադրուած չեն և այս խնդրոյ համար յատկապէս զրկուած պաշտօնէից ձեռնարկներն ևս ապարդիւն մնացած են։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ Ի ՍՈՒՐԻԱ

Ինչպէս կը յիշուի Եուսուֆ Մութրան էֆէնտի և ուրիշ Եուսուֆ էֆէնտի անուն երկրաչափ մ'ուրոյն ուրոյն մենաշնորհ խնդրած էին Աքքայէն մինչև Դամասկոս երկաթուղւոյ գիծ մը հաստատելու համար և նոցա այս խնդիրք Բ. Դրան կողմէ քննուելէ յետոյ Սպարապետի Դրան յանձնուած էր։ Արդ., Թարիք կ'իմանայ թէ Սպարապետի Դուռն ինչ ինչ ռազմագիտական տեսակէտներով վաւերացուցած չէ այդ կէկին ծրագրերը։

Նոյն թերթը կ'իմանայ նաև թէ ի Դամասկոս թրամվէյի գիծ մ. հաստատելու համար Եուսուֆ Մութրան էֆէնտիի տրուած մենաշնորհը ջնջուած է, որովհետև արտօնատէրն, ըստ տրամադրութեան մենաշնորհի ֆերմանին, որոշեալ պայմանաժամուն մէջ շինութեանց չէ ձեռնարկած։ Եուսուֆ Մութրան էֆէնտիի տուած 500 ոսկւոյ ապահովութեան գումարն ևս վար դրուած է, կը կարծուի թէ Առևտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնն այժմ ուրիշ ձեռնարկու մը փնտռելու վրայ է։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ՆԱՀԱՆԳԸ

Կը յիշուի թէ Պրուսայի նահանգին յատուկ պաշտօնեայ մը զրկուած էր առևտրական, երկրագործական և անտառաց ու հանքաց վերաբերեալ գործերու ամէն արհեստագիտական ինչ ինչ անօրէնութիւններ ընելու համար։ Արդ., Պրուսայէն կը գրեն Թուրք լրագրոյ թէ այդ պաշտօնեայն իւր պաշտօնին վերաբերեալ ոևէ ձեռնարկ ըրած չէ տակաւին։ Միւս կողմէ, կուսակալ Համդը փաշա հիմնական միջոցներ ձեռք առած է՝ երկրագործական վարժարան մը ու տիպար-ագարակ մը հաստատելու և անտառաց պահպանութիւն ապահովելու համար։

ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆՑ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ

Ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտոֆ կիրակի ցերեկ հացկերոյթ մը տուաւ, որուն յետոյ Տիկին Նէլիտոֆ ընդունեց մայրաքաղաքիս դեսպանական մարմնոյն անդամներն և Բերայի բարձր ընկերութենէն քանի մը անձինք։ Ապա պարերն սկսան և երեկոյեան մինչև ժամ 12 տևեցին մեծ ոգևորութեամբ։ Այս զուարճութեանց միջոցին մանկանց պարահանդէս մ'ալ կազմակերպուեցաւ։

Իտալական դեսպան Պառոն Պլանկ ևս կիրակի գիշեր հացկերոյթ մը տուաւ, որուն յետոյ Պառոնուհի Պլանկ ընդունեց դեսպանական մարմինը։— Իտալական դեսպանին քանի մը օր առաջ պարահանդէսն, որ յետաձգուած էր, տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ չորեքշաբթի։

Շուէտի դեսպանուհին ալ ուրբաթ գիշեր սկսաւ իւր առաջին ընդունելութիւնը։ Ամէն ուրբաթ, ձմեռնային եղանակին միացեալ մասին համար, Շուէտ-Նորվէկիոյ դեսպանատունը մայրաքաղաքիս դեսպանական մարմնոյն ժամադրավայրը պիտի ըլլայ։

Երէկ գիշեր ալ, Սըր Ուիլիըմ Հուայթ հացկերոյթ մը տուաւ։ Հացկերոյթէն յետոյ տեղի ունեցաւ պարահանդէս մը որուն հրաւիրուած էին ամեն մեծամեծները։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Ֆրանսական, գերմանական և աւստրիական դեսպանք երէկ Բ. Դուռ գնացին և յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ու Արտաքին գործոց Վսեմ. նախարարին հետ։

Աւստրիական դեսպանն ինչպէս նաև պելճիական դեսպանը տեսակցեցան Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Յարութիւն փաշայի հետ։

Պ. ՕՆՈՒ

Ռուսական դեսպանատան խորհրդական Պ. Օնու երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց Օտեսայէն եկող ռուսական շոգենաւով։

ԿՐԵՏԷ

Այս շաբթու Կրետէէն եկած լրագրաց ամենք, կ'ըսէ Թարիք, տեղական վարչութեան ինչ ինչ գործոց դէմ և ոմանք ալ թերք կը խօսին։ Այս լրագիրք փոխանակ իրաց ճշմարիտ վիճակը պարզելու, իրենց պատկանած կուսակցութեանց բաղձանաց կը ծառայեն։ Թուրք թերթը ցաւ կը յայտնէ այդ լրագիրներու համար որք, կ'ըսէ, անձնական կրից կը ծառայեն և երկու կուսակցութիւններն մի մեանց դէմ կը գրգռեն։ Թարիք ի վերջոյ յայտարարելէ յետոյ թէ լրագրաց այս ընթացքը դժուարութիւններ կը յարուցանէ այս պաշտօնեայ կղզւոյն մէջ կատարուած բարեփոխութեանց դէմ, հրաւէր կը կարդայ տեղական կառավարութեան անաչառ քննիլ այս տեսակ հրատարակութեանց դէմ և ծրագիր մը յօրինել լրագրական հրատարակութեանց օրինական սահման մը դնելու համար։

* *

Կրետէի լրագիրք կը ծանուցանեն թէ կղզւոյն կուսակալ Նիքոլաքի փաշա Լաչիտ զրկած է ժանտարմներու գնդապետ, քննելու համար տեղւոյն կառավարիչ Արքելոս էֆէնտիի և Թապուրապետի միջև ծագած անհամաձայնութիւնն և թէ կղզւոյն Խոտեէլի ժողովոյ անդամներէ երկուքն արտօնութիւն խնդրած են մայրաքաղաքս գալու։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Առևտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը ձեռնարկներ ըրել սկսած է Թուրքիոյ անտառաց սերմնդրն ազնուացնելու համար և այս աւելի դիմած է նաև ձեռնհաս և փորձառու անձանց։

ՏԱՐԱՓՈԽԻԿ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

Պիթլիսի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Մանազկերտի և Աղերդի շրջակայ գիւղօրէից մէջ տարափոխիկ հիւանդութիւն մը ծագած է ուրկից վարակողք մէկ երկու օրէն կը մեռնին։ Այդ հիւանդութենէն ցարդ բազում մահեր պատահած են։ Նոյնպէս Բաղէշի մէջ ևս ծաղկի հիւանդութիւն մը երևան եկած է որ սարսափելի կերպիւ կը ճարակի և բազմաթիւ տղաքներ զոհ կ'երթան։

Դատաւարական թերթը բողէ յետոյ թէ այդ ընդարձակ գաւառին մէջ բժիշկներու պակասութիւնը կ'զգացուի, որովհետև բժիշկներէ շատերը մեռած և շատերն ալ կանոնաւոր ամսաթոշակ չստանալով հրաժարած են իրենց պաշտօններէն, ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։

ՀԱՆԳՈՅՑԵԱՆ ԹՈՇԱԿ

Հինգ հազար հինգ հարիւր ղրուշ հանգուցեան թոշակ յատկացուած է Հանրօգուտ շինութեանց ընկեալ յանձնաժողովոյ անդամներէն Պէտիմ պէյի և չորս հազար ղրուշ՝ Նէճիպի նահանգին նախկին կեդրոնական կառավարիչ Բաշիտ փաշայի։

ԿԱՐՆՈՅ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ

Կարնոյ նորընտիր կուսակալ Սամիհ փաշա յառաջիկայ շաբաթ օր իւր պաշտօնատեղին պիտի ուղևորի Տրապիզոնի աւստրիական շոգենաւով։

ԿԵՂԾ ԴՐԱՄ

Աւստրիական դեսպանատունը կայս. կառավարութեան յանձնած է օսմանեան կեղծ ոսկի դրամ մը։ Այս դրամ քննուելով տեսնուած է թէ 1277 թուականը կը կրէ, թուղրան ու հակառակ կողմը թէև անկանոն կերպիւ շինուած, սակայն դրամին եզերքը կանոնաւոր է։ Այդ ոսկին կշռուելով պղնձախառնուած և տեսնուած է թէ պղինձէ և Բի-Բի-ւ... շինուած է, 16 % արծաթ կը պարունակէ եւ վրան ոսկեզօծուած է։ Դրամին ծանրութիւնն է 1 դրամ 5 քրաթ։ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը նկատելով որ այդ կեղծ դրամը Թուրքիոյ մէջ շրջաբերութեան պիտի աշխատուի, հրահանգ ուղղած է ամէն կողմ մեծ ուշադրութիւն ընել։

ԱՀԱՒՈՐ ԽԺԴԺՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Այս աւուր Հաքիքաթի մէջ կը կարդանք.

Բուլէյլի երկաթուղւոյ վերջին վիճակահանութեան մեծ պարգևը կը շահի ի Ղալաթիա փողոցի մը մէջ աշխատող 16 տարեկան յոյն երիտասարդ մը, որ բրուէս մը գնած էր։ Երիտասարդն, իւր վարպետին իմացնելով հանդերձ թէ իւր գնած Բրուէսով վիճակահանութեան մեծ պարգևը շահած է, օսմ. կայս. Պանքան կը դիմէ և իւր անունն ու Բրուէսին թիւն արձանագրել տալէ յետոյ փողոց կը վերադառնայ, իւր երեւակայութեան մէջ կարդացած ընելով թէ այդ պատկառելի գումարէն ի՛նչ կերպիւ պիտի օգտուի։

Հետևեալ օրն այդ բարեբաղդ երիտասարդին վարպետն ու մէկ քանի ուրիշ յոյն ... միանալով երիտասարդն յանկարծ փողոցին մէջ կը ներսեն և կ'սպանեն։ Յետոյ առնելով բրուէսը Պանքան կը դիմեն ստանալու համար 300,000 ֆրանքը. սակայն Պանքային պաշտօնեայք տեսնելով որ այդ թիւն առաջին օրն ուրիշի մը կողմէ արձանագրուած էր, կ'ուզեն իմանալ երիտասարդին և այդ մարդուն միջև եղած յարաբերութիւնը։ Փողոցին վարպետը չկրնալով որոշ պատասխաններ տալ, պաշտօնեայք ոստիկանութեան կը յանձնեն զնա։ Ոճրագործը նախնական հարցաքննութեանց միջոցին ամեն բան կը խոստովանի, ըսելով որ տարաբաղդ երիտասարդին ոտքն ու ձեռքերը կապած, բերանը խցած և այնպէս փողոց նետած էին, որ այս նպատակաւ ջարդուած էր հինգ չէքի փայտով։ Ոստիկանութիւնը կը ձերբակալէ նաև նորա միւս ընկերներն և կը ձեռնարկէ հարկ եղած գործողութեանց։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ Ի ՍՊԱՐԹԱ

Սպարթայէ առնուած լուրերն կը ծանուցանեն թէ նոր և սոսկալի երկրաշարժ մ'երևումն սարսափահար ըրեր է այդ քաղաքին և շրջակայից բնակիչներն որք արդէն այնքան վնասուած էին նախորդ երկրաշարժներէն։

Երկրաշարժը տեղի ունեցեր է անցեալ երեքշաբթի օր. յիսուն տուն, վեց խանութ և բաղնիք մը այսօր աւերակաց կոյտեր են միայն։ Ուրիշ բազմաթիւ շէնքեր ալ վնասուեր են։ Բարեբախտաբար այս անգամ մարդու կորուստ չկայ։

Նոյն օրն, երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մը զգացուեր է ի Պուրտուր և շրջակայքը։

ՓՈԹՈՐԻԿ Ի ԶՄԻՒՌՆԻԱ

Փետրուար 10 էն 11 ի գիշերը սաստկալի փոթորիկ մը ծագեր է ի Զմիւռնիա և բազմաթիւ վնասներ պատճառեր է։ Այա-Այէլի նաւամատոյցին մօտ խարսխած նաւակներէն երկու մակոյկ և Գարանթինայի մօտ խարսխած հինգ նաւակ ջարդուփշուր եղեր են և ուրիշ բազմաթիւ նաւակներ ծանրապէս վնասուեր են։

Քաղաքին մէջ, Բունթայի և Թապահանէյի սարերէն թաղերն ողողուեր են. շուկային քանի մը մթերանոցներ լցուեր են ջրով և երկու հին պատեր փլեր են։

Տիգրանակերտէն կը գրեն թէ Աձէտ և Օսմանճանութեան աւազակներն, որք իրենց 200ի չափ ընկերներով Պէյօտէր գիւղին վրայ կը յարձակին և գիւղն այրելով մէկ քրիստոնեայ ու հինգ իսլամ. գիւղացիներ կ'սպաննեն և հայու մը 4, 6 ու 7 տարեկան տղաքները կը մորթեն։ Տեղական կառավարութիւնն այդ դէպքն իմանալով անմիջապէս զինուորներ կը ղրկէ որք կը յաջողին սպաննել աւազակաց պետը, և ձերբակալել տղաքները մորթողն և աւազակներէ քառասուն երեքը, որք Տիգրանակերտի կեդրոնական բանտը կը տարուին։

—Դրուբի գործարանին Պոլսոյ ներկայացուցիչ Պ. Ռոսս այսօր իտալական շոգենաւով մայրաքաղաքս հասաւ։

—Կայսերական Չիֆթլիքը ագարակի երկրագործական վերատեսուչ Պ. Էֆէնտի Բոլաւս որ մայրաքաղաքս եկած էր ամուսնանալու համար, այս առաւօտ ընտանեօք իւր պաշտօնատեղին ուղևորեցաւ Պրուսայի ճամբով։

—Անգլիական Թուրքեյ շոգենաւն, որ անցեալ ուրբաթ օր խիբեր է Սև ծովու բերնին մօտ, շաբաթ օր ջրին երեսն ելեր է շնորհիւ ազատարար Պ. Հ. շոգենաւին։

—Շաբաթ երեկոյ ի Պալատ տուն մը գողեր մտնելով, 30 ոսկւոյ արժողութեամբ զանազան նիւթեր վերուցեր տարեր են։

—Անցեալ ամիս ոստիկանութեան կողմէ աքսորեալ չարագործաց թիւը կը հասնի 100ի։ Այս մարդիկը ղրկուած են ի Տրապիզոն, Սամսոն, Միտիլլի, Հաղոս, Ալէմնիք, Իսկէնտէրուն, Մերսին և Ադրիանուպոլիս։

—Իզմիրի Ահենք լրագիրն, որ դադրման դատապարտուած էր, հրաման ստացեր է վերստին հրատարակուելու։

—Պ. Գոնդադէն Զաքքա, նամակ մը ուղղելով Բերայի Յոյն տիկնանց բարեգործական ընկերութեան նախագահ Տիկին Թոմքալօյի, կը ծանուցանէ նմա թէ 1150 Փրանք կը նուիրէ ի նպաստ Արձեւանոցին զոր այդ ընկերութիւնը կը պահէ ի Կ. Պոլիս։

—Թամամի դուքսը կիրակի օր մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս ի Պաթում, ուսկից Թիֆլիս պիտի երթայ՝ ուր հրաւիրուած է մեծ որսորդութեան մը։ Դուքսն ընդհուպ պիտի վերադառնայ մայրաքաղաքս։

—Նախընթաց աւուր և երեկի փոթորիկներու միջոցին Մարմարայի մէջ մէկ քանի առագաստանաւեր ընկղմեր են։

—Կրթական նախարարութեան հաշուակալութեան դիւանի թղթակցութեանց առաջին քարտուղար անուանուած է Մէարիֆի ժողովոյ դիւանատան օգնական Րէշիտ պէյ, փոխանակ Մէհմէտ պէյի որ վախճանած է։

—Զինուորական հանգստեան Թոշակի սնտուկին հաշուակալի օգնական Րիւշտի պէյ, որ շաբաթէ մը ի վեր Թոքատապէ կը տառապէր, այս կիրակի օր մեռաւ։

—Բաղէշի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ վճարել առանց անդամ Իպրահիմ պէյ Վան ժամներ և ձեռնարկեր է նահանգին դատարանաց վերաբերեալ քննութեանց։

—Ակնաբոյժ Իլիաս փաշա յաջողած է դարմանել նախորդ Խտիվ Իսմայիլ փաշայի կիներէ միոյն աչքի հիւանդութիւնն, որ խիստ վտանգաւոր է եղեր։ Իսմայիլ փաշա ի վարձատրութիւն Իլիաս փաշայի այս յաջողութեան 5-600 ոսկի արժող ակնակուռ տուփ մը նուիրած է նմա։

—Մաքսային վերատեսուչ Խտիպ էֆէնտի, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, սկսած է տակաւ ապաքինիլ։ Ն. Վսեմութիւն պիտի կրնայ մէկ քանի օրէն իւր պաշտօնատեղին երթալ։

—Բաղէշի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Պէշար անուն աւազակապետն, որ Սըղերդի շրջակայքը գտնուած աղահանքի ճամբուն վրայ կ'ասպատակէր և երկու հոգի սպաննած էր, ձերբակալուեր է։ Նոյնպէս Կինճի կողմերն ասպատակող ուրիշ աւազակ մը ևս ձերբակալուեր է։

—Այսօրնի նահանգին մէջ 25 ամեայ երիտասարդ մը ինքզինքն կախելով անձնասպան եղած է։ Անձնասպանութեան պատճառ կը համարուի երիտասարդին ծնողաց կծծիութիւնն, որք շատ քիչ ըստակ կուտան եղեր իրեն և այդ ստակ չբաւեր եղեր իւր ծախուց, ըստ որում երիտասարդն ամուսնացած լինելով ու և է շահու աղբիւր չունի եղեր։

—Զմիւռնիոյ մէջ Եաշող անուն շաբաթաթերթ մը հրատարակուիլ սկսած է Թուրք լեզուաւ և հրեայ տառերով։

—Երէկ ի Չէնկէլքէօյ կատաղած շուն մը սպաննեցին։ Կատաղած անասունն ի Գատը քէօյ և ի Կէօքսու երկու մարդ խածած էր։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Բարիզ, 18 փետր.

Իւր հանդիպած դժուարութեանց վրայ, Պ. Մէլին հրաժարեցաւ նոր նախարարութիւնը կազմելու պաշտօնէն։ Կը կարծուի թէ Պ. Գառնօ պիտի կոչէ զՊ. Ռուվիէ։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Այս գիշեր, ի խնդրոյ դեսպանական մարմնոյն, փառաւոր ներկայացումն ՃՊՈՒՌՆ ԵՒ ՄՐՋԻՒՆ

LA CIGALE ET LA FOURMI

ծանօթ սիրուն օբէռէթին։

* *

Յառաջիկայ հինգշաբթի գիշեր տեղի պիտի ունենայ ի Նոր Թատրոն գեղարուեստական խմբին կողմէ կազմակերպեալ պարահանդէսը.

BAL ARTISTIQUE

Այս պարահանդէս ամեն տարուան նման տեղի պիտի ունենայ զբօսալի ծրագրոյ մը համաձայն որ կը պարունակէ ամէն տեսակ պարեր և հաճոյալի խաղեր, ընդ որս և մեծ թոմպոլա մը։ Դերասանք և դերասանուհիք պիտի մասնակցին բոլոր խաղերուն և բոլոր պարերուն։ Մուտքի տոմսի գինն է կէս օսմանեան ոսկի, օթեակներն՝ սովորական գին։ Պարահանդէսի մտնող իւրաքանչիւր ոք ձրիաբար պիտի ստանայ թոմպոլայի մէկ տոմսակ։

ՄԵԿՆՄԱՆ ՊԱՏՃԱՌԱՒ

Պ. Քնայթ կը վաճառէ իւր կահ կարասին որ Գանտիլլի նաւամատոյցին մօտ գտնուած Եալըին մէջ կը գտնուի։ Վաճառումը տեղի պիտի ունենայ հաջու պայմաններով, սկսեալ այն օրէն։ 1—6

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 7 փետրվար
Դահեկան

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Սէրի		17 13
Պօրսայի գոցուելէն վերջը	»	17 14
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	17 12
Կէս օրին	»	17 11

ՒՍԹԻԳՐԱՏԸ Տ. ՒՒԼԻ

Երէկ երեկոյ	42 5
Այս առաւօտ	41 37
Կէս օր	41 37

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	A. Սէրի	28 20
»	B. »	16 30
»	C. »	17 12

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԻ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	4 20
Կրետի ժէնէրալ	Օսմ. »	9 1
Զանք տը Փօնս	» »	7 14
Սօս. Շամէ է վալեօր	» »	4 32
Թրամուէյ	» »	500
Բուժելի երկաթուղի	Ֆր.	48 50
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ	»	— —
Բաժնեթուղթ Լավրիօմի	»	125

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 18 փետրվար ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտէ		98 13/16
Օսմ. »	Սէրի Դ. բացուեցաւ	15 5/8
» »	» գոցուեցաւ	15 9/16
» »	» Ա.	28 1/4
» »	» Բ.	16 1/4
» »	» Գ.	15 5/8
Օթօման 1871		86 3/4
Փոխառութիւն 1877		98 1/2
Պանք Օթօման		11 5/8
Ռուսական փոխառ. 1873		102
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիէյէ)		85 7/8
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)		102 7/8
Տայրա Սանիէ		81 3/4
Տօմէնիալ փոխառ. Բօչիլտ		102
Չունգարական պարտաթուղթ 4 %		— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		25 536

Վիէննա, 18 փետրվար ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	121 55
Օսմանեան երկաթուղի	22 80

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻՔ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 18 փետրվար ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	83 87 1/2
Օսմանեան քոնսոլիտէ	15 77 1/2
Եգիպտական	436 25

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆ ԿԱՐՆՈՅ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻՆ

ԿԱՐԻՆ, 27 յունվար

Անցեալներս Կարնոյ Վարչական Ժողովը պարզ ձեւի մը ներքեւ տուաւ իր հրաժարականը. Տ. Արիստակէս Սրբազան Հայր Համարեց Գաւառական Ժողով գումարել ի 27 յունվար ի պարտուպատշաճ անօրինութիւն։

Դեռ Ժողովն նոր հաւաքուած և դեռ քաղաքական Ժողովոյ հրաժարականն չընդունած քուէարկել, Ժողովրդեան դասերէ հանրագրութիւնք ներկայացան պահանջող Տ. Արիստակէս Ս. Առաջնորդի հրաժարականն և պատճառաբանող Առաջնորդ Սրբազանին առաջնորդական պաշտպանած յառկութիւններէ զուրկ լինելը։ Ցիրաւի այսպիսի ընդարձակ թեմի մը բազմաթիւ գործերն, դպրոցական խնդիրք, եկեղեցական խնդիրք, ամուսնական խնդիրք, կրօնափոխութեանց խնդիրք եւ. ճարտար առաջնորդի մը հմուտ գործունէութեան կը կարօտին բարւոք եղանակաւ կարգադրուելու համար։

Տ. Արիստակէս Սրբազան ժողովրդեան վեց հանրագիրք իրեն ներկայացուելուն՝ գաւառական Ժողովոյ ատենապետ և ատենադպիր էֆէնտիներուն հետ առանձնացաւ յիւր հանգստեան սենեակ։ Փոքր ինչ խորհրդակցելէ յետոյ, ատենապետ էֆ. Ժողովոյն յայտարարեց Նորին Սրբազնութեան հրաժարիլը. կարդացուեցաւ հրաժարագիրն, ուր իբր պատճառաբանութիւն յայտնուած էր տեղւոյս առաջնորդական [illegible], նաև ծանուցուած էր թէ մինչ բարւոքումն օգոյ եկեղեցւոյ մէջ պաշտօն վարել չպիտի զլանայ։ Ատենապետ էֆ. Ժողովոյն կարծեաց դիմեց հրաժարականի մասին. միահամուռ ձեռամբարձ ընդունեցին վճակիս Առաջնորդ Տէր. Տ. Արիստակէսի հրաժարականն և զօհունակութիւն յայտնեցին որ Սրբազանը բաւական ժամանակ եւ եկեղեցական պաշտօնավարութիւն ընել կը խոստանայ։

Ցետ ընդունելոյ հրաժարականն, Ժողովը վճաքանութեան մասն քաղաքական Ժողովոյ հրաժարագրի մասին։ Այսպիսի մի պարագայի մէջ վարչական Ժողովոյ հրաժարիլն մեծ տագնապ կրնար պատճառել և լքանել ազգ. գործոց վճակը. կէս ժամէն աւելի վիճաբանելէ զկնի վերջապէս քաղաքական Ժողովոյ ատենապետ էֆ. բարեհաճեցաւ իրենց հրաժարականն անպայման ետ առնուլ և վերստին շարունակել իրեանց պաշտօն. շնորհակալութեամբ ընդունուեցաւ այս և Ժողովը փակեց իր նիստը։

Նորին Գերապատուութիւն իր հրաժարագրի պատճառաբանութիւնը կը վերագրէ առաջնորդական հասոյթից անբաւականութեան, և սակայն քանի՞ գաւառի առաջնորդական հասոյթք կրնան համապատասխանել Կարնոյ առաջնորդական հասոյթից. երբ առաջնորդ մը ութ ամսուայ հրջանի մէջ մօտ ԵՐԵՔ ՀԱԶԱՐ ոսկւոյ եկամուտ կ'առնու, ուրեմն ի՞նչպէս կարելի է այդքան հասոյթ անբաւական համարիլը հանդէպ խնայողական ծախուց և հանդէպ լքման դպրոցաց եւ։ Տ. Արիստակէս, սրբազան լաւ իր խոհականութեան, կրնայինք ունի անբաւական համարիլ այդքան եկամուտ, որովհետեւ երբ այն ինչ զարբին յանձնեալ արհեստաւոր իր զաւակի ամուսնութեան հրամանագրի համար, հակառակ իր պահանջման հինգ արծաթի, երկու կամ երեք արծաթ

1—6

մէճիտ կը վճարէ (պակասին տեղ թէեւ սրբազանը անծեք կը կարդայ) բնական է թէ այնպէս պատճառաբանելու էր և ոչ այլ կերպ։

Միանգամայն կը խոստանայ ցբարւոքումն օգոյ եկեղեցական պաշտօնէ չհեռանալ. խիստ բարի նպատակ.— յօդուտ եկեղեցւո՞յ թէ անձնականի. — մին կամ միւսն անպատճառ. — որովհետեւ Նորին Գերապատուութիւն բաց ի այլ եկամուտներէ, քսան և հինգ քահանայ, թէեւ անարժան, ձեռնադրած է, չորսականէն—հարիւր. և այս օր կան պատրաստի տասնի չափ քահանայացուներ. միթէ այդպիսի պատրաստեալ դանձ մը կարելի՞ է ի կորուստ թողուլ. աւելորդ չէ կարծեմ քահանայացուներուն յիշեցնել թէ Տ. Արիստակէս յետ այսու ցիւր մեկնելն ձեռնադրութիւնները կանխիկով կրնայ ընել և ոչ մուրհակաւ։

Ո՞վք են քահանայացուք, ի՞նչ բնաւորիքէ, և ի՞նչ արժանաւոր ձիրքերով օժտեալ.—մէկ կամ երկուքն փոքր ինչ պատմենք, բաւ է։ Այն ինչ անձնաւորութիւն քահանայացու է. ո՞վ է իւր մայրն և ո՞վ է իւր հայրն, չէ հարկ հրապարակաւ կէտ առ կէտ նշանակել. այլ միայն իր ծնողացըն ու անձնաւորութեան լաւ ծանօթք կը խոստովանին թէ անպատ ամուսնութենէ չէ ծնեալ և ցորդ իր առաւօտուն մէջ ամեն կերպ խաբեբայութիւն բրած է. հետեւաբար եկեղեցւոյ պահանջած ձիրքերէն զուրկ է և չկրնար եկեղեցական ու և է ատրիճան ստանալ։ Մին եւս, թէեւ դասատու, սակայն սա եւս չէ օժտեալ Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ պահանջած ձիրքերէն. թէեւ մէջերն կայ մէկ կամ երկու արժանաւոր, սոքա ալ միայն ժամագիրք կարդացած են և թերեւս մին ալ քերականական հայցական հոլովն ու բացայայտիչն ըմբռնած է. սոցա քահանայ լինելու փափաքն հանգիստ ապրուստ ճարել է և ոչ այլ ինչ։

Կարելի՞ է արդեօք այդ աստիճան անարժան և ադէտ քահանաներ ձեռնադրել, որք երկպառակութեան, դայթակղութեան և կրօնափոխութեան պատճառ կրնան լինիլ։ Տ. Արիստակէս կը խոստանայ յիշեալ քահանայացուներուն, եթէ տեղւոյս կրօնական Ժողովն չվաւերացնէ նոցա ձեռնադրութիւնը. հակասահմանադրական ալ լինի՝ ինքն պիտի ձեռնադրէ։ Անշուշտ այս կէտը չվրիպիր կեդր. Կրօնական Ժողովոյ ուշադրութենէն։

Կեդրոնական վարչութիւնն կեդրոնի եկեղեցեաց և դպրոցաց և ազգ. ամեն յարկերու մեծ ուշադրութիւն ընծայած՝ ամեն կերպ զոհողութիւն ստանձնած՝ կը կարգադրէ և կը բարւոքէ զայնս, կը գասաւորակէ հոգածութեամբ Ազգին զաւակները։ Արդեօք խեղճ գաւառացիքս ի՞նչ մեղք ունինք որ Կեդրոնական վարչութիւնն իւր լուրջ ուշադրութեան չարժանացնիր առարկայ ընել գաւառաց առաջնորդական, եկեղեցական, դպրոցական և ամեն կենսական գործերը։

Վեց եօթն տարի առաջ Կարնոյ դպրոցաց վիճակն այնչափ բարւոք և այնչափ կանոնաւոր էր որ եթէ ցորդ նոյն դրութեամբ ընթանար, գործերը անչափ կանոնաւոր կը լինէին որոց նման տեսնուած չէր, բայց աւա՜ղ, արդեօք անգամ մ'ալ պիտի տեսնա՞յ Կարին իւր դպրոցներն այնպէս չքեղ կանոնաւոր.—մեծ յոյս ունինք առ այդ։

ԳԻՏԱԿԱՆ

ԱՄՊԵՐ

Ամեն ոք որ բնագիտութեան մէջ քիչ շատ ուշի ուշով ուսած է ելեկտրականութեան վերաբերեալ օրէնքները, լսած է նաև Ամբէրի նշանաւոր անունը։

Գիտնալու համար թէ ո՛վ էր Ամբեռ և ի՛նչ եղաւ իւր գլխաւոր գիւտերն առնեմք ի ձեռին Փարիզի Երկայնութեան Դիւանին Տարեցոյցն 1889 տարւոյ, զոր այս շաբաթ ընդունեցանք և որ կը պարունակէ նաև Պ. Ֆօռնիւ բնագիտին մի կենսագրական ատենաբանութիւնը զոր խօսեցաւ ի Լիոն 1888 հոկտ. 8ին Ամբեռի արձանին հաստատութեան առթիւ։

«Ծնեալ ի Լիոն 22 յունուար 1775ին, կ'ըսէ ատենաբանը, ձեր երեւելի հայրենակիցն հրաշալի սրամտութեամբ և անսահման յիշողութեամբ ամեն ինչ սորվեցաւ առանձին։»

Աւելի համառօտ բառերով անկարելի էր նկարագրել Ամբեռի երիտասարդութիւնը. Նորա հայրը ժամանակին արիւնարբու կրից զոհ, հազիւ ժամանակ ունեցած էր իւր որդւոյն հանճարը նշմարելու, 23 նոյ. 1793 ին գլխատման դատապարտեալ իւր բանտէն կնոջն ուղղեալ վերջին սրտառուչ նամակին մէջ գրելով. — «Փայլով որդւոյս չկայ բան մը որ իրմէ չսպասեմ։»

Երբ 18 տարեկան հասած էր՝ Ամբեռ արդէն գիտէր ամեն գիտութիւն որ կար իւր ժամանակին։ Եւ իւր առաջին փափաքն եղաւ բարձրագոյն չափագիտութեամբ զբաղիլ, ինչու որ սա, գիտութեանց ամենադժուարինն, զօրաւոր միտքին համար ճգանց ընդարձակ ասպարէզ մը կը հանդիսանար։ Առաջին աշխատութիւնն եղաւ [illegible] (1)։ Այս տեսութեամբ

(1) Այս նիւթիս վրայ մասնաւոր պիտի գրեմ երբ ձեռքս հասնի այս օրերս հրատարակեալ Պ. Ժօզէֆ Պէրթրանի հրատարակած նոր գիրքն որոյ անունն է Հաւանականութեանց Հաշիւ։

հաշիւներով ցոյց կուտար այն ամեն հաւանականութիւնքն զորս խաղացող մը կրնայ ունենալ շահելու և կամ կորսնցնելու, և թէպէտ շատ մեծ չափագէտներ իրմէ առաջ գրած էին այս խնդրով՝ սակայն ինք յաջողեցաւ այնպիսի կերպարանք մը տալ նոյն որ զարմացուց ժամանակին գիտունները, նա մանաւանդ ամեն անոնք որ զինքը կը ճանչնային, զի կը տեսնէին զինքն ընտանեկան հոգերու բեռան ներքեւ, օրական հացը հոգալու համար նեղուելով յոգնելով, դասախօսելով և ապագային համար մտատանջ։

Տըլամպըր, ժամանակին մեծ երկրաչափ-ընագէտ, յոյժ զգածուեցաւ ի տես նորածին հանճարին և նորա մի երկրորդ աշխատութիւնն տեսնելով, որ կը վերաբերէր Մեքենագիտութեան նուրբ և խորունկ հաշուոց, չգիմացաւ, իւր բոլոր ազդեցութիւնը բանեցնելով հանեց զնա Պուրկ քաղաքէն և բերաւ Զափական գիտութեանց դասախօս կարգեց Լիոնի Լիսէին մէջ։

Ի՛նչ ուրախ էր Ամբեռ այն օրեր։ Իւր ընտանեաց գիրկը ապրիլ, ապրուստ ունենալ։ Կատարեալ երջանկութեան քայլ մը միացած էր, և ահա դժբաղդութիւնը վրայ կը հասնի. ընտանեկան դառն կորուստներ այնպիսի հարուած մը կուտան որ նորա բարձր միտքը չէ կարող հանդուրժել և Լիոն այլ եւս անընակելի կ'ըլլայ վշտալից յիշատակներովն, ու ամենայն ինչ կը խանգարի նորա կենաց բարեկարգ ընթացքին մէջ։

Բարեբաղդաբար դարուս սկզբան մեծամեծ հանճարները, Լալանտ, Տըլամպըր և Լաբլաս աչքերնին նորա վրայ յառած նոր արտադրութիւններու կ'սպասէին այն ուղղին։ Բերին զայն ի Բարիզ և դասախօս կարգեցին Էքօլ Բօլիթէքնիքի մէջ որ մինչեւ ցայսօր ամենէն բարձր վարժարաններէն է։

Նոր աշխարհ և նոր կեանք վայելեց անդ Ամբեռ։ Շրջապատեալ փիլիսոփաներով, չափագէտներով և ամեն տեսակ գիտուններով, աշխատելու ճաշակն արթնցաւ վերստին, նորանոր աշխատութիւններ ի լոյս ածեց որք ամենքն ալ չափական գիտութեանց կը վերաբերին և 21 նոյ. 1814ին Գիտութեանց Ակադեմիոյ անդամ ընտրուեցաւ։

Մինչեւ ցարդ ըսածներս բաւ են որ եւ է մէկու անունն ապագայ սերնդոց հասցնելու. սակայն ինչ որ պիտի ըսեմ ի սարբեւ, ցոյց պիտի տայ թէ ինչո՛ւ և ի՛նչպէս Ամբեռ կատարեալ անմահութեան արժանացաւ։

* *
*

1820ին սեպտեմբերի սկիզբները Գիտութեանց Ակադեմիոյ եկան իմաց տուին թէ Վոլթայէ և Կալվանիէ ի վեր Ելեկտրականութեան մէջ նմանը չտեսնուած գիւտ մ'եղաւ։ Էօրսթէտ անունով տանեմարքացի բնագէտ մը գտած էր թէ Վոլթայեան բէւեռ մը ելեկտրական հոսանքը հաղորդող թելը մագնիսացեալ ասեղին (կողմնացոյցին) մօտեցած ատեն նա խենդ ու խելառ շարժումներ կ'ընէ, իւր ուղղութիւնը կորսնցնելով։ Էօրսթէտ իւր գիւտին վրայ ինքն ամենէն աւելի զարմացած, ուզելով զայն մեկնել, մեկնութիւնք ու նկարագրութիւնք իրարու խառնած կէս մը անհասկնալի և անորոշ բաներ ըսած էր։

Ամբեռ այս լսածին պէս միտք ըրաւ փորձել և քանի մը օր վերջ չէ թէ միայն երեւոյթին ամեն կերպարանքը լաւ ուսումնասիրած, այլ նաև [illegible] բառը առաջին անգամ ըլլալով բերնին մէջ, կուգար կը բացատրէր թէ ի՛նչպէս ելեկտրական հոսանքն որոշ ուղղութիւն մը ունի (դրական բեւեռ և բացասական բեւեռ) և թէ ի՛նչպէս մագնիսացեալ [illegible]։ Այս ամենը այսօր ինչպէս նաեւ վաղը ամեն բնագիտութիւն կարդացող տեսած է և պիտի տեսնայ. եօթանասուն տարիէ ի վեր բառ մը փոխուած չէ Ամբեռի բամբէն և հաւանօրէն բնաւ չպիտի փոխուի, ինչու որ ելեկտրական գիտութիւնն յանհունս զարգացած, լոյս, զօրութիւն, ամեն բան կ'արտադրէ այնպիսի մեքենայիւք որք Ամբեռի գտած օրէնքին հետեւութիւններն են և որք օր աւուր կը հաստատեն ասոր ճշդութիւնը։

Արդէն նոյն ինքն Ամբեռ անմիջապէս կը նշմարէ թէ մագնիսացեալ ասեղի մը շարժումներն, որ մօտակայ թելին վրայէն անցնող հոսանքին ուղղութեան համաձայն որոշ կերպով աջ ու ձախ կը հակի, կրնան այլ ու բենի նշաններ ըլլալ. և ելեկտրական թելին ալ երկնցունելով կ'ունենամք հեռագիրը։ Ուրեմն Ամբեռ հեռագիրը գտաւ...։

Դեռ կ'ուզէ՞ք գիտնալ թէ ի՞նչ գտաւ նա։ Ամեն շաբաթ, Ակադեմիոյ ամեն նստին նոր գիւտ մը ունէր նա հաղորդելու։ Գտաւ թէ ի՛նչպէս որ ելեկտրական հոսանքը մագնիսին վրայ կ'ազդէ նմանապէս կրնայ ազդել տարբեր ելեկտրական հոսանքի մը վրայ, որուն հաղորդիչ թելերը զանազան կարգադրութեամբ չարժելու գիտութիւնն շինուած են։ Ուրեմն մագնիսականութիւնն ու այլ բան չէ բայց եթէ ելեկտրականութիւն մի։ Այսպէս գտնելով ինքն կ'ամփոփէ թէ մագնիսականութիւնն ոչ այլ ինչ է բայց եթէ ելեկտրականութիւն մի։ Այսպէս մեկնելով կ'ըսէ թէ երկրին մագնիսականութիւնն նորա մէջ շրջող ելեկտրական հոսանքներու արդիւնքն է։ Այսպէս գիտնականքն բնական կը գտնէին զի կանխեց ամեն ինչ հետագայ գիտութեանց մէջ. զի մարդ կը զարմանայ թէ ի՛նչ մեծ քայլեր ըրաւ։

«Մի քանի շաբթու մէջ, կ'ըսէ, Բնագիտութեան մէջ ճշմարիտ յեղափոխութիւն մ'եղաւ. մագնիսականութիւնն զոր ելեկտրականութենէն անջատել կ'ուզէին, կը դառնար այլ եւս տարբեր բան մ'ըլլալէ. երկաթին և պողպատին մեծաչնորհն կարծուած մագնիսական յատկութիւնները որ և է նիւթէ յօրինեալ հաղորդիչ մարմին մը կրնար ստանալ։» Ամբեռ այս օտար մարմնոց հաւատարմաբար մագնիս ըլլալու համար հարկ եղած ձեւն կը գտնէր միանգամայն։ Որ և է մետաղէ պտուտակաձեւ թել մը, մէջտեղէն նուրբ թելով մը կախուած, կ'ըլլայ կատարեալ մագնիս, և հիւսիսը ցոյց կուտայ երբ ելեկտրական հոսանք մը անցնի մէջէն։

Ի՞նչպէս կենալ այս ճամբուն վրայ։ Ամբեռ և Առակօ նշանաւոր փորձով մը պտուտակաձեւ թելին մէջ զուտ երկաթի կտոր մը կը դնեն և կ'ըլլայ մագնիս, և կամ եւս ելեկտրամագնիս (électro-aimant), այն կենսական մասն գրեթէ ամեն ելեկտրական գործեաց, սկսելով ելեքտրական զանգակէն, զոր գրեթէ ամենքս ալ տեսած ենք մեր տուներու մէջ։ «Տպագրութեան գիւտէն ի վեր, կ'ըսէ Պ. Ֆօռնիւ, ոչ մի գիւտ այնքան ազդեցիկ եղաւ աշխարհի վրայ որքան ելեկտրամագնիսը։»

«Եթէ ելեկտրականութիւնն այժմեան մարդկային ազգին ճեպընթաց լրաբերն է, եթէ այս խորհրդաւոր միջնորդն ամենէն աւելի արտասովոր և տարբեր ծառայութիւններ կը մատուցանէ հեռագրաւ, թելեֆօնով, այն զօրաւոր գործիներով որք կարծես շանթը սանձած են. եթէ աշխարհի մէկ ծայրէն միւսն գաղափարը, խօսքն իսկ ինչպէս լոյս և զօրութիւն կրնանք փոխադրել, շնորհիւ ելեկտրամագնիսին է, ինչու որ սա մէջ ի վերջոյ Ամբեռի պտուտակաձեւ թելն է որ ամենուրեք այս հրաշալիքը կը գործէ։»

Առակօ իւր բարեկամին գործոց վրայ հիացումն յայտնելու համար կ'ըսէր Ակադեմիոյ. աղէկ «Քեփլերի օրէնք կ'ըսեն, պիտի ըսեն նաև Ամբեռի օրէնք.» և Տէվիի, Ֆարատէյի երկրէն առաւել ատտիճանաւ յարդ ալից ոքանչացմամբ Մաքսուէլլ, նշանաւոր անգլիացի գիտունը կը դնէ. «Ամբեռ ելեկտրականութեան Նեւտոնն է։»

Ինչ որ ըսած էր Զափական գիտութեանց համար, Ամբեռ հարկաւորապէս ըրաւ բնագիտութեան համար և թէպէտ սա իւր գլուխ գործոցն էր, ալ սակայն պէտք է գեթ անգամ մը թուել զանազան տարբեր ճիւղերու մէջ եւս իւր նորանոր արտադրութիւնքն։ Բիբոսի նշանաւոր ելեկտրատու մեքենայն, զոր ամեն բնագիտութեան դասագրքի մէջ նկարագրեալ կը տեսնէք, Ամբեռի ներշնչմամբ յօրինուեցաւ։ Տարրագիտութեան մէջ նա բազադրելի կազերու ծաւալներու վրայ գտաւ այնպիսի օրէնքներ որք այժմեան տարրագիտութեան հիմունքը կը կազմեն։ Բնական Պատմութեան Ցեղատակարաններ գրեց, Գիտութեան փիլիսոփայութիւնը գրեց և Մարդկային Ծանօթութեանց դասակարգութիւնն ըրաւ։ Ահա այսպէս, բառ կարգին երկրաչափ, բնագէտ, տարրագէտ, բնապատմագէտ, փիլիսոփայ, Ամբեռ ուր որ գործածեց իւր զօրեղ միտքն, անմոռանալի հետք թողուց անդ։

Երկու խօսք ալ նորա ընտանեկան կենաց վրայ։

Այս տիեզերական հանճարն որ մեծութեամբ կրնար տանիլ իւր անհուն կարողութեան պտուղը արտադրութեանց փառքը՝ համեստութեան օրինակ մ'եղաւ, մինչեւ իսկ ամէնխաւ և փցուն, պարզ հոգի, բարի և գորովալից և յոյժ նուիրական իւր զգայուն բնաւորութեամբ իրաց վիճակին ազդեցութեան։

Իւր հօր սոսկալի մահուանէն վերջ թարմ հասակին յուսահատութեան մատնեալ, հազար տեսակ դժուարութեանց բաղխելով դառնացած, այսհ մը փամփուշտ այդ չքնաղ խելքն. ապա տակաւ առ տակաւ սփոփանք գտաւ բանաստեղծական գորովալից երազներու մէջ։ Ամեն անոնք որ կը կարծեն թէ չափագիտութեան հետ անհաշտ են բանաստեղծութիւնն և փափուկ ու զգայուն սիրտը, կը փոխեն կարծիքնին երբ տեսնեն Ամբեռի թուղթերն ուր «ինքն օր աւուր կէս մը «ուղեղացած մտօք էջերուն վրայ իւր «քաղուածեաց որսին յուղմանց պարզամիտ նկարագիրը կ'ընէ։»

Այս սիրային բոցն յանդեցաւ վերջապէս Օրլորդ Ժիւլի Բառոնի հետ ամուսնութեան, որ անոր ունեցաւ 1799 ին։

Ցավալի, աւա՜ղ, կարճ տեւեց։ Ժիւլի, Ֆիլիպ Ամբեռ եղած, չկրցաւ վայելել իւր սիրելոյն փառաց բաժինը։ Զորս տարի վերջ մեռաւ իբրև պատակ մը [illegible], Ժան-Ժաք, որ գրական ասպարէզին մէջ փայլեցաւ վերջէն։

Թէ ո՛րչափ կը սիրէր Ամբեռ իւր կինն ու զաւակը, կրնայ հասկցուիլ այն նամակներէն զոր կ'ուղղէր առ նա երբ հիւանդ մահամերձ էր ի Լիոն։

«Մարդու սիրտը կը ճմլի, կ'ըսէ Պ. Ֆօռնիւ, այս զգայուն էջերուն մէջ կարդալով թէ նա որ մեծն Ամբեռ պիտի ըլլար, ստիպեալ էր ի Պուրկ աքսորիլ, երկրաչափական գեղեցիկ տարիներն անդ մաշեցնել իւր երկու սիրելեաց օրապահիկն հայթայթելու համար և այս դառն փորձէն վերջ երբ երջանկութիւնը ծիծաղիլ կը թուէր ի Լիոն վերադառնալովն, իւր ամենասիրելի ամուսնոյն կորստեամբ սիրտը կը խոցէր, ու կը հարկադրէր թողուլ հեռանալ Լիոնէն, ուր իւր սիրելւոյն յիշատակներն ամեն վայրկեան, ամեն քայլին աչացն առջեւ էին։ Ի Բարիզ, հայրենեաց կարօտը զինքը վերստին կը տանջէ և չորս տարի վերջ երկրորդ և դժբաղդ ամուսնութեան մը մէջ ի զուր կը փնտռէ հանգիստ և սփոփանք։ Աստուածաբանութիւն, Բնազանցութիւն, ինչ որ միտքը կ'զբաղեցնէ, կը խառնէ, անդ փնտռելով հանդարտութիւն և անդորրութիւն և այս ամենուն վրայ կուգայ յաւելուլ խանդարեալ առողջութեան մը հոգը։ Հազիւ մի քանի տարիներ Ֆրանսայի համալսարանի ճամբորդելով կրնայ մահամերձ հիւանդութեան ընթացքն երկարել և ահա 10 յունիս 1836ին կը շիջանի ի Մարսիլիա։»

Ի՛նչ հոգեկան զօրութիւն, ի՛նչ հանճարի բղխում հարկ էր որ անհատական կենաց այսքան դառնաղէտ վիճակին մէջ Գիտութեան ջինջ և խաղաղ վերնադաւառները բարձրանալով յաջողէր մարդկութեան մէջ անջնջելի անուն մը թողլու չափ մեծ գիւտեր ընելու, և այսպիսով բնութեան գաղտնեաց քօղը պատռելու։

Երբ որ այսպիսի մեծ մարդոց կենաց նկարագիրը կը կարդամ, երբ որ կը տեսնեմ թէ ասոնք գրեթէ ամենքն ալ անմշակ տեղերէ, անծանօթ սերունդէ ծնունդ առած, տաժանական կենաց պայքարին մէջ նետուած և սակայն այս ամենուն յաղթելով երեւան ելած են, իրենց ազգին, երկրին, պարծանք եղած են, կը մտածեմ ինքնիրենս և կ'ըսեմ միթէ մեր մէջ ալ կարելի չէ՞, կարելի չպիտի՞ ըլլայ մեծ մարդիկներ հանել, որք անտարակոյս դժուարին պայմաններու մէջ պիտի գտնուէին գիտութեանց մէջ նշանաւոր հանդիսանալու համար, սակայն ոչ անկարելի։ Պարագայները չեն որ հանճարին արտադրութիւնն արգիլեն, բաւ է որ հանճարը կարենայ կազմուիլ։ Ցիրաւին բանելով մեր ազգին մէջ այս մասին մէկ արգելք մը կայ որ լուրջ նկատողութեան արժանի է. այն է ծնողաց անտարբերութիւնն ի մասին գիտութեան։ Եթէ Ամբեռ տաւնապատիկ դժուարութեանց իսկ հանդիպէր իւր կենաց մէջ, զարմանալ մեր գիտցած Ամբեռը պիտի ըլլար. իսկ եթէ իւր հայրը փոխանակ լուսամիտ հեռատեսութեան նորա առաջին տարիներուն ուրիշ բան չմտածէր այլ եթէ մի փոքր ամսականաւ դրագիր մ'ընել որդին և յամառութեամբ ընդդիմանար մտաւոր թռիչներուն, թերեւս ելեկտրա-մագնիսը ցարդ տեսած չըլլայինք։

Ց. ՆՈՒՍՈՒՑԵԱՆ

ՏՕՔԹՕՐ ՋՕՀՐԱՊ

Բժիշկ Շիշլի գաղղիական Լա-Բէ հիւանդանոցին, վաղեմի ներքին բժիշկ Լիոնի և Սէն Էթիէնի հիւանդանոցաց (ի Գաղղիա), թղթակից անդամ Լիոնի բժշկական ազգային ընկերութեան, և անդամ Ս. Կանչի Կոկորդի և Բթի հիւանդութիւններուն և ելեկտրական գարմանոց, այցելութիւնք կ'ընդունի առաւօտներն (ժամ 10 էն 12) իւր տունն որ ի Մեծ փողոց Բանկալթիի թիւ 73. կէս օրէն վերջ ի Սգամպօլ Պահճէ գարու Մէրհամէթճեան դեղատանն թիւ 18, ուր ուրբաթ օրեր ձրի կը դարմանէ։ 4 37—81

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԹԷՅԻ
ԷՄ. ՊԵԼԱՊԱՆԻ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՈՒՂԱԿԻ ՆԵՐԱԾՈՒՄՆ

Չինաստանէն, Հնդկաստանէն եւ Ճաբոնէն

12 — Պոլ. Ճէլալ պէյ խան, — 12
Լէտէր էֆէնտիի խանին դիմաց

ՆԵՐԱԾՈՒՄՆ—ԱՐՏԱԾՈՒՄՆ

Քանի տարիէ ի վեր թէյի մեծաքանակ առուտուր ընելով, դրամակոչով գրկելով զայնս ի Ռուսիա և Պարսկաստան, բաղմաթիւ անձանց խնդրանաց զիջումներով քաղաքիս մէջ ԹԷՅԻ կեդրոնական վաճառատուն մը հաստատել «մեծաքանակ» եւ «փոքրաքանակ» վաճառման համար։ Վաճառականք, դեղավաճառք, նպարավաճառք եւ ընտանիքներն՝ որք վերահաս ծ բան շատ գնահատել իրենց պարտք կը պարտաւորեն, եւ անոնք որ կ'ուզեն ոչ միայն լաւ, այլ նաեւ աժան թէյ ունենալ, կը հրաւիրուին այցելել «ԹԷՅԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑԻՆ» եւ գոհ պիտի մնան։ 26

Տուփերուն վրայ պահանջել Էմ. Պելապանի եւ Ընկ. ապրանքութիւնն եւ ԱՎՐ մեդալի պատկերն։

ՀՆԴԿԱՉԻՆԱԿԱՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Պոլիս, Պաճէճք. Րասիմ Փաշա Խան, Թիւ 1

Այն մթերանոցին մէջ կը գտնուին Հնդկաչինական գործարաններէն բերուած ամէն տեսակ գեղեցիկ նիւթեր և ընտիր ապրանքներ՝ դիւրամատչելի գիներով։ Պ. Մ. Պենկեան՝ մթերանոցի տէրն՝ ամէն ջանք յանձն առած է գոհացնելու համար իւր բաղմաթիւ յաճախորդներն։
223 6—15

ՏՕՔԹՕՐ ՆԻՔՈԼԱ Շ. ՄԱՔՐԻ, Նախկին ներքին բժիշկ Բարիզի Հիւանդանոցաց՝ բժշկութեան և վիրաբուժութեան համար, նոյն քաղաքի հիւանդանոցներէն շքադրամով վարձատրեալ, Բարիզէն մայրաքաղաքս հասած է և հաստատուած բերա, Գալլըլու փողոց թիւ 2 դը. (Սիդէ Թուալին)։ Հիւանդները կ'ընդունի ամեն օր ժամ 1 էն 3, և չարաթ օրերն ալ ձրիաբար կը դարմանէ աղքատները նոյն ժամուն։ 329 2—12

ԱԶԳ

Թերթիս գործունէութեան, նաւապետ Լասւրենտին, Լիվրբուլէն տաս հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

ԷՏ. ԼԱՖՈՆԴԷՆ
Գործակալ Ֆալէրնիանի ընկ.

ԱՆԴՈՆԻՕ ԲԷՌԻՆԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ

61 եւ 71 — Ղալաթիա, Եարդամճըլար — 61 եւ 71

Հանգուցեալ ԱՆԴՈՆԻՕ ԲԷՌԻՆԻի ժառանգորդները պատիւ ունին հրաւիրել իրենց բազմաթիւ յաճախորդներն, ինչպէս և հասարակութիւնն, որ հաճի այցելել իրենց վաճառատուները, զորս ի նորոյ յցուցած են ամեն տեսակ նոր առարկաներով, ինչպէս, Խոհանոցի վառարաններ ամէն տեսակ. Վառարաններ յախճապակէ, երկաթէ, երկաթեայ թիթեղէ եւն. Խոհանոցի ամէն տեսակ պիտոյք կլիտուածաւոր թափծու երկաթէ, կլիտուածաւոր երկաթէ եւ Ֆրանսական պղինձէ. Պտուղ ժամացոյցի Լամբար Դանէւէյ (Ֆրանսական ապրանք) պղնձէ և արծաթազօծ պղնձէ. արծաթազօծ դեղին մետաղէ Անգլիական դանակներ եղջիւրէ և եբենոսեայ կոթերով. Պղտեղի ջրհաններ, հրշէջ ջրհաններ, Պարտէզի կարասիներ, Հովանոց ծալուներ, ամեն տեսակ Լուսարաններ եւ եւն։

ՇԱՏ ԶԱՓԱՒՈՐ ԳՆԵՐ

Տուն. ԲԷՌԻՆԻ վաճառատունն ունի արհեստանոց մը՝ հարկ եղած ամէն մեքենաներով՝ կատարելու համար յանձնարարեալ ամէն աշխատութիւն։

Ի դիմաց Ա. ԲԷՌԻՆԻի ժառանգորդաց
294 Ժ. Պ. ԲԷՌԻՆԻ

ՄՍԻ ՃԵՄԱՐԻՏ ՀԻՒԹ
LIEBIG
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ Ի ՖՐԷՅ-ԲԷՆՏՈՍ

Որ 1837էն ի վեր արժանացած է Միջազգային ամեն ցուցահանդէսներու մէջ ամենէն բարձր վարձատրութեանց։ Մեծ գիւտ մը և խնայողութիւն Վայրեկենական պատրաստութեան արգանակի, և ապուրի, համեմի, բանջարեղինաց համբերթելու գերընտիր միջոց։

Հիւանդաց և ապաքինելոց համար կազդուրիչ դեղ։

Զգուշացէք կապոյտ մելանով շինուած նմանողութենէն
Justus Liebig
236

Մեծաքանակ կը ծախուի գործակատարաց քով ԵԷՆՆԻ ԲԱԼԼԷ և ընկ. Կ. Պոլիս, Թէճարէթ Խան, թիւ 4. Կը ծախուի նաև ուտելեաց վաճառատուններու, դեղավաճառաց, նպարավաճառներու քով և այլն

ՍԳՈՒԴԻ ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Միլան, 26 սեպտեմբեր 1885

Պարոնայք Սգոթ և Պոուն,

Սգոթի օշարակը գործածութեան մէջ սուաս ջնաների զինքը բաղդատեց ուրիշներուն առաւելութիւնները։ Կ'երեւի իսկ թէ իրենց խառնուրդը, թէ՛ որ երեխայն ալ ա եւ սիրաժահար կ'ընէ, կ'ուղղէ նաև անոնց կազդուրիչ յատկութիւնները։

Այս պատրաստութիւնը լաւ տեղ մը գրաւելու սահմանեալ է մանկանց հիւանդութեանց մէջ։

ՏՐ. ԿԱՆԴԱՆՕ ՍԳՐԱՄԳԻՕ

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Սարը Ֆըսթըք պօյասը եէտի եւզ եէլթմիշ քիլօ, պեհերի եէլթմիշ ղուրուշ.

Ֆիրըսը գըրգըմ բուլմէլի եաֆրաղըը ալթը վէրգ պին քիլօ, պեհերի սէքիզ ղուրուշ օն պէշ փարա.

Բէմբէր դուշադ պին առէտ, պեհերի օն իքի ղուրուշա.

Գուրշունի չուլքա պին մէթրօ, պեհերի եկի պէշ ղուրուշ.

Նիզամիյէ անպարը իչուն միւպայեա օլունաճագ մէզքիւր էշեա կէօսթէրիլէն ֆիյաթլարըէ թալիպլերի եօգ ալթընտէ օլուպ շուպաթըն սէքիզինճի չարշէնպահ կիւնինէ գատար պեհերի կիւն միւնագասալէրի պիլ իճրա մէզքիւր կիւնաէ գարարը գաթիյէրի վիրիլէճէկիւնաէն իթպայա թալիպ օլանլարըն մագամը սէրասքէրի լէվազըմը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլերի իլյան օլունուր.

4 շուպաթ 1889 343
Նօ. 20 2—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

96

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,243,127
ՀԱՍՈՅԹ 1887 ՏԱՐՒՈՅ 1,932,350

ՆՈՐԹ-ՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,421,200
ՀԱՍՈՅԹ 1887 ՏԱՐՒՈՅ 946,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցուցուցած ընդարձակ երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար ընդունիլ, նաև երբ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուժած վնասին 15,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և գրաւածքարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիօն խանի անկի Նո երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ և Պոլսոյ վերակիչեալ երեք Ընկերութեանց

ՍԳՈԴԻ ՕՇԱՐԱԿ

(EMULSION SCOTT)

ՁՈՒԿԻ ՁԿԱՆ ՁԷԹԵՆԻ

Պատրաստեալ Ճեռամբ ՍԳՈԴԻ և ԲՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք

Կարքին չափ ախորժելի է։

Որովհետև հիւանդ ինքնին ունի այն դեղն որուն մէջէն գոյ...

կը բուժէ Թոքախտը
կը բուժէ անարիւնութիւնը
կը բուժէ խոյլերը
կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
կը բուժէ մանկանց նուազածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, տարօրինակ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն, ...

...գործակալ Գործատէրը են Համիլի և Հիրնի, Պոլիս։ 178

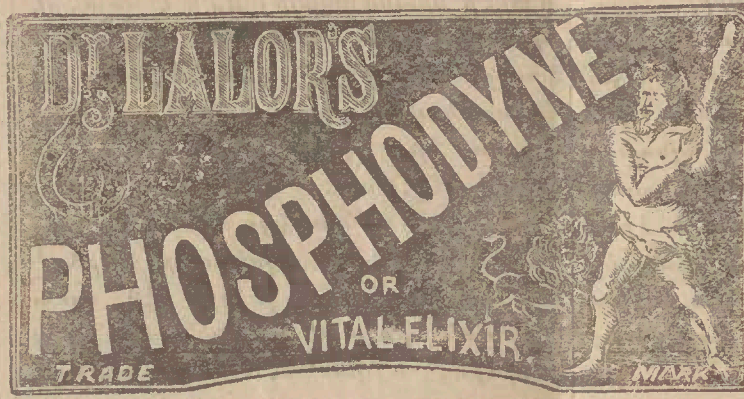

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ, ՈՅԺ ԿՈՐՈՎ

ՅՈՒՍԱՑՈՒՆ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ — Վերջին գտած և հիւանդութեան մէջ ապացուցուած է, է թէ այս դեղը ՖՈՍՖՈԴԱՅՆ ԵՒԱՅ ԳԱՐ ԱՆՆ է որ մինչև ցարդ գտնուած է, ... համար ... հիւանդութիւններու, ... տկարութիւն, ... Թեան փղացած կորուստ, և...

...ակոն ոյժերու կորուստներէն ... մանրամասն խանգարում։

Կը բուժէ գլուխ ... լեարդի և երիկամա... խանգարումները · ընդհանուր ... կը ...

[illegible]

ՏՕՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈԴԱՅՆ ... [illegible]

...Dr. Lalors' Phosphodyne. London, England, ...

Թեն... փոքրաքանակ կը վաճառուի ... Պոլսոյ ... ներկայացուցչին քով,

Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

79 Անգլիական ընդհանուր մթերանոց, Վ... պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից, 95 և 76.

ՌՕԲԻՆՍՈՆ

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ՍՃԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԲՈՒԼՃԻ ԵՒ ԼՔԹԻՄԵՍԴԻՍԻ

Ի Պոլիս Սուլթան Համամ Աղաէ Էֆէնտի խանի թիւ 15 և 17

Կը վաճառուի միշտ և փոքր քանակութեամբ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԼԻՔԻՒՏԱՍԻՕՆ

Այս վաղեմի և հռչակաւոր մթերանոցին մէջ տարօրինակ աժանութեամբ կը վաճառուին Եւրոպայի զանազան քաղաքներէն վերջին նորաձևութեանց համաձայն բերուած արանց և կանանց յատուկ ամէն տեսակ ձերմակեղէնք հովանոցք, գաւազանք, կանանց յատուկ զգեստեղէնք և այլն։ Բաւական է անգամ մը այցելել ՌՕԲԻՆՍՈՆԻ մթերանոցը տեսնելու համար ապրանաց գեղազանցութիւնը, գեղեցկութիւնն և գներու այնպիսի աժանութիւն որ գործարանի գնոյն կը հաւասարի և չկրնար մրցող մը ունենալ։

Գիները որոշուած են Օսմանեան ոսկին 108 ղրուշի հաշւով։ 5

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Այտոնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	12,000,000

Արեւելից Տնօրէն Մ. Լօմէն Բօրտուր
Լիազօր գործակալ և քննիչ Մ. Նուպարեան Աաղըճեան

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ

Տեարք Պալեօղեան և Պալըքճեան Զմիւռնիա. Գասպարեան և Տամլամայեան Ատանա. Դ. և Ս. Սեթեան Հալէպ. Բ. Շէրէֆէտտին և Տէրտոննեան Ատալիա և Սպարթա. Սիմէօն Տէյիրմէնճի օղլու Քօնիա, ևն ևն։

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր ստացուց և ավելանաց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Ամէնքը կը համարին ըսել թէ ամէն ընտանեաց և գաւակաց տէր անձանց իբր նախրական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զաւակաց ապագան ապահովել կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր սիրելի կինն և զաւակունքը, աղքատութեան ռամկին ձանձրոյթներէն հեռի պահելու համար։ ... Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան ... [illegible] ... 100 անգլիական ոսկի չանցնէր պայմանաւ։

Ամէն ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ... պէտք է դիմել առ վարչութիւն։ Ամէն յաւելեալ յօդուածներ ... կը տրուին։

Գոհութեամբ կը ծանուցանենք յարգոյ հասարակութեան թէ, ընկերութեանս 1885 յունվար 1էն մինչ 1886 տարւոյն յունվար 1ի ընդհանուր գործողութեանց հաշուեցուցակին, (...) պահեստի գումարին վրայ 2 միլիոն ֆրանքի պատկառելի գումար մը յաւելում գոյացած է, որով անցեալ տարւոյն 10 միլիոն պահեստի գումարը ներկայիս 12 միլիոն է։ 285

ՄԱԴԴՈՆԻ

ԿԻՍՀԻՒՊԼԸՐ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲՆԱԿԱՆ ՋՈՒՐ

Կալաքարային թթուուտ աղբիւր ամենամաքուր

ՍԵՂԱՆԻ ԼՄՊԱԳՈՅՆ ԵՒ ԶՈՎԱՐԱՐ ԸՄՊԵԼԻ

Հազերու, խռչափողի բորբոքմանց, ստամոքսի և աղեաց համար յանձնարարեալ։

Հայնրիխ Մադդոնի, Գարլսպատ և Վիեննա 47

ԿՈԿՈՐԴԻ, ՁԱՅՆԻ ԵՒ ԲԵՐՆԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ
ՏԷԹԱՆԻ ՔԱՍԴԻԼՆԵՐ
ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԱՂԻՔ

Փնտռել ՏԷԹԱՆԻ ստորագրութիւնն, գեղագործ ի Բարիզ։

ԳԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տոքթոր Այէրի ջերմայի հիւանդութեան այս դեղն որ անխառն բաղադրութիւն մի է գիտ բուսեղենաց, է գտնուած և ազդու կազդուրիչ ամեն տեսակ Ֆիզիքական խանգարմանց, որ յատուկ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնը և ապաքինիչ ստոյգ յատկութիւնը երաշխաւորեալ է Նորա անհամար արդիւնքը ստոյգ դիտութեամբն։

Այս Ֆիզիքական խանգարումներն յատուկ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անհամ բեկ նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մանեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդը, և յատուկ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և սոյնք թունաւորումն, որոց աս անուններն արդուած է. ջերմ և ասպուռն, թափառն ջերմ, պարբերական ջերմ, ընդհատեալ ջերմ, մաղձային տենդ և հրատապ տենդ էր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտը ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուրեալ ժահահոտ նիւթերով, կամ բաց ագարակներէ և անտառներու ծակոտիկներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղն կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնը և գտուխ կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգտուն ստոյգ, ... [illegible] ... Կը ծախուի Մինասեան և ընկերոց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։ 166

ԵԹԷ ԿԸ ՀԱԶԱՔ

ԱՌԷՔ ՄԻԱՅՆ

ԺԷՐՕՏԷԼԻ ՔԱՍԴԻԼՆԵՐԸՆ

ՆՈՐՎԷՃԻՈՅ ՁԷԹՈՒՐ ԽԱՅԾՂԱՆՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

Որք ջնջելով եւ ուսուցելով կը բերգործեն ընդդէմ Հարբուխի, Պրոնշիդի, Դուսի, Շնչարգելութեան, Ձայնի կերկեման Խաչակատարի եւլն։ Ամէն բժիշկք կը յանձնարարեն ԺԷՐՕՏԷԼԻ ՔԱՍԴԻԼՆԵՐԻ գործածութիւնն եւ կ'արգելուն գործածել խայծղանի այլ եւ այլ շաքարահատերէն

ԱՆՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆՔ

1. ԽԱՐՍՈՂԱԿԱՆ ԽՈՂՈՎԱԿՆ, ... [illegible] ...

2. ԽՈՂՈՎԱԿՆ ... [illegible] ...

3. ԱՂԻՒՆԵՐՈՒՆ մէջ ... [illegible] ...

ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՔ

1. ՇՆՉԱՓՈՂ կ'ուղղ մէջ ... [illegible] ...

2. ԹՈՔԵՐՈՒՆ մէջ մէն մի ... [illegible] ...

(Բարիզի բժշկական ... [illegible] ...)

ԺԷՐՕՏԷԼԻ ՔԱՍԴԻԼՆԵՐԸՆ ... [illegible] ...

Տարին 100,000է աւելի մարդիկ կը բժշկուին այս Քասդիլներով եւ Պ. Ժէրօտէլ 40,000է աւելի շնորհակալեաց նամակ ունի։

Ժէրօտէլի Քասդիլները են ... Փարիզու 1878ի Տիեզերական ... [illegible] ...

... 72 Ռուէ... [illegible] ...

Ա. ԺԷՐՕՏԷԼ, դեղագործ ի Սէն-Մէնեու (Ֆրանսա)

Կ. Պոլիս Պոն Մարշէ. Գեղագործական Մթերանոցն, Ն. և Ժ. Քանդուր եղբարք, Թիլթոս, Նեսլըա, Ղևոնդ Գասպարեան, Տ. Մ. Մէգքէր, Ա. Գասպարիանեա, Ա. Քէսդրիանեա, Նետոլքոս, և Ընկ. 82

La Compagnie d'Assurences La Mannheim
ET
La Compagnie de Ré-Assurances de Mannheim

ՄԱՆՀԱՅՄ

ԸՆԴԴԷՄ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԳԱՑ

Ամբողջ դրամագլուխ	12,500,000 Ֆրանք
Պահեստի »	2,825,000 Ֆրանք

Կ'ապահովագրուին դրամ, ... [illegible] ... փոխադրութեան ընկերութեանց ...

Վերոյիշեալ ապահովագրութեանց կը հասարակէ La Mannheim Cº d'Assurances et la Cie de Ré-Assurances de Mannheim ... 30,300,000 Ֆրանք։

Կ'ապահովագրուին ... [illegible] ...

Գիները չափաւոր են և պայմանները շատ դիւրին։

Աւելի ... տեղեկութեանց համար դիմել առ

Տ. ԼԸՊԷ ԵՒ ԼԻՒԳՕԲ ՈՐԴԻ

221 Ընդհանուր Գործակալ ի Կ. Պոլիս ... Ընկերութեան

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

THE MUTUAL ACCIDENT ASSOCIATION LIMITED

ԱՐԿԱԾԻ ՀԱՄԱՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Երաշխաւորեալ դրամագլուխ 100000 անգլ. ոսկի ամբողջ. ստորագրուած

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան 4 ոսկւոյ ... մը կ'ապահովէ 1000 ոսկի, Մահուան կամ Մշտատև և բացարձակ անկարողութեան պարագայի մէջ։

333 ոսկի, Մշտատև և մասնական անկարողութեան պարագայի մէջ։

Շաբաթական 6 ոսկի, ժամանակաւոր անկարողութեան պարագայի մէջ, թէ ամբողջական և թէ մասնական։

GLASGOW & LONDON ԳԼԱՍԿՕՒ ԵՒ ԼՕՆՏՕՆ

Դրամագլուխ 300,000 Անգլիական ոսկի

Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործակալք ՀԱՅՄԱՆ ԵՂԲԱՐՔ եւ ԸՆԿ.

(171) Պոլիս, Սուլթան Համամ, ... խան, թիւ 13, 14, 15

ՄՈՒՍ

ԾՈՎԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերպուլ և Մարսիլիա ... [illegible]

Ալեքսանդր	[illegible]	Ալեքսանդր	[illegible]
Գանարիա	4200	Ափրիկէ	3000
Չերօ	4000	Օրաչիօ	30 0
Օսմանիէ	4000	Վերքենի	300
Սեբաստիա	3250	Քէրա	3000
Թեբէ	3250	Լուգիսո	800
Մակեդոնիա	3250	Կիպրոս	800
Մարիեթա	3250	Սեոլի	700

Սեպտեմբեր շոգենաւը, նաւապետ Թօմսըն, ամսոյս դէպի 11/23ին Լիվերպուլէն սաս կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.

Ալքթըրլ խան

ՃԷՕՄՍ ՄՕՍ և ԸՆԿ.

1591 ... Լիվերպուլ

ՇՈԳԵԿԱՌՔ ԵՒ ՆԱՒԱԳՆԱՑՔ

ԱՆԱՏՕԼԻՈՒՈՅ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

1889 Փետր. 1 Զորեքշաբթի օրէն սկսեալ մինչև նոր տնօր.

(Բաց է հեռագրի օրերէն) Նաւագնացին Նաւերէն կամուրջ իջնող շոգենաւաց Բի-Հէյտարփաշա

2 —	Լենիս. Անատ. Պ. Կուրէ. Թարդ. Լենիկ. Սիրկ. Բ. Հիսար (Բ. Հիսարէ շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	32
3 —	Լենիս. Ռէգդ. Պէզ. Թարդ. Լենիկ. Սիթէն. Սիրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար Պէյլէր (Արնաւ. շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի)	17
4 30	Լենիս. Ռէգդ. Պէզլէր Թարդ. Լենիկ. Սիթէն. Սիրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար Պէյլէր Արնաւ. Գուր. Օրթ. Պէզիկ	23
6 —	Լենիս. Ռէգդ. Պէզ. Թարդ. Լենիկ. Սիթէն. Սիրկ. Պօյաճ. Բ. Հիսար Պէյլէր Արնաւ. Գուր. Օրթ. Պէզիկ	1
7 —	Լենիս. Ռէգդ. Պէզլէր. Թարդ. Պէյլէր Բալչ. Լենիկ. Սիրկ. Գանլըճ. Բ. և Ա. Հիսար Գանդիլ. Արնաւ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաք. Գուր. Պէզիկ. Իւսկ.	25
8 15	Ա. և Բ. Գավագ Լենիս. Ռէգ. Պէզ. Թարդ. Լենիկ. Սիրկ. Բ. Հիսար Պէյլէր Արնաւ. Գուրչ. Օրթ. Պէզիկ.	19
10 —	Ռէգդ. Պէզ. Թարդ. Լենիկ. Սիրկ. Բ. Հիսար Արնաւ. Օրթաք. Պէզ.	20

Արնավուտքէօյէն կամուրջ իջնող շոգենաւ

1 30	Պէյլէր Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէզիկ.	1
1 30	Լենիկ. Սիթէն. Պօյաճ. Բ. Հիսար Պէյլէր Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէզիկ.	22
2 30	Պէյլէր Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէզիկ.	25
2 50	Բ. Հիսար Պէյլէր Արնաւ. Գուր. Օրթ. Պէզիկ. Գապաթաշ	20
3 30	Արնաւ. Գուր. Օրթ. Պէզիկ.	23
4 —	Պէյլէր Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէզիկ. Գապ.	22
4 30	Պէյլէր Արնաւ. Գուր. Օրթ. Պէզիկ.	20
10 50	Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	1
11 20	Պէյլէրէն ուղղակի կամուրջ	25

Ասիական եզերքէն կամուրջ իջնող շոգենաւ

1 30	Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Գապ.	28
1 40	Պէյլօզ Բաշչա. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հաղորդ.)	23
2 20	Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէզիկթաշ	31
2 30	Բ. Ա. Գավագ Ռէգա. Պէյլ. Թարդ. Պէյլ. Բաշչա. Չուպուգ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. (Ուրբաթ օրերը Ժ. 3, 15 Իւսկիւտար)	19
3 10	Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ.	1
5 —	Պէյլ. Բաշչ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Պէզիկ.	34
4 50	Գանտ. Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ. (Բացի ուրբաթէ)	32
7 —	Սիրկ. Բ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնաւ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզ. Պէզիկ. Իւսկ.	22
9 —	Պէյլիւք. Թարդ. Պէյլօզ Բաշչ. Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլ Վանիք. Չէնկէլ Պէյլերպէյ Գուզկ. Իւսկ. (Ուրբաթ օրերը Չուպուգլու)	23
10 20	Գանտիլլի Չէնկէլքէօյ	28
11 —	Գուզկունճուգէն ուղղակի կամուրջ (Բացի ուրբաթէ)	22

(Բաց է հեռագրի օրերէն) Կամուրջէն Նաւագնացին Նաւերէն երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

2 45	Պէզիկ. Օրթ. Արնաւ. Պէյլէր Բ. Հիսար Սիրկ. Լենիկ. Թարդ. Պէյլ. Ռէգդ. Լենիսմանեալէ	28
3 30	Գապաթաշ. Իւսկ. Պէզիկ. Գուզգ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնաւ. Գանտիլ. Ա. և Բ. Հիսար Գանլըճ. Սիրկ. Լենիկ. Բաշչ. Պէյլ. Թարաբ. Պէյ. Ռէգ. Լենիսմանեալէ	25
4 15	Պէզիկ. Օրթ. Գուր. Արնաւ. Պէյլէր Բ. Հիսար Պօյաճ. Լենիկ. Թարդ. Պէյլ. Լենիս.	1
5 15	Իւսկ. Պէզիկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնաւ. Գանտ. Ա. և Բ. Հիսար Գանլ. Սիրկ.	22
6 —	Գապաթաշ. Պէզիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պէյլէր. Բ. Հիսար Սիրկ. Սիթէն. Լենիկ. Պէյլ. Թարաբ. Պէյ. Ռէգդ. Լենիս. և Գավագներ	19
7 —	Պէզիկ. Իւսկ. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Արնաւ. Գանտիլ Ա. և Բ. Հիսար Սիրկեօն Լենիկ. Թարդ. Պէյլիւք.	23
8 30	Պէզիկ. Օրթ. Արնաւ. Պէյ. Բ. Հիսար Սիրկ. Լենիկ. Թարդ. Ռէգդ. Պէյ.	20
10 30	Բ. Հիսար Պօյաճ. Սիրկ. Սիթէն. Լենիկ. Թարդ. Պէյլիւքտէրէ. Ռէգդ. Լենիս.	17
11 10	Լենիկ. Թարդ. Պէյ. Ռէգդ. Լենիս.	19
11 35	Պէզիկ Բ. Հիսար Պօյաճ. Սիրկ. Սիթէն. Լենիկ.	22

Կամուրջէն Արնավուտքէօյ երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

3 —	Ուղղակի Արնավուտքէօյ	23
3 25	Ուղղակի Պէյլէր	22
3 55	Ուղղակի Պէյլէր	20
9 55	Պէզիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէյ. Բ. Հիսար (Վապօրը երթալ շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	1
10 35	Պէզիկ. Օրթ. Գուր. Արնաւ. Պէյլէր	25
11 20	Գապ. Պէզիկ. Օրթ. Գուր. Արնաւ. Պէյլէր Բ. Հիսար. Պօյաճքէօյ.	28
11 40	Պէզիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէյլէր	1
12 —	Պէզիկ. Օրթ. Գուր. Արնաւ.	25

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

2 35	Ուղղակի Չէնկէլքէօյ	1
3 25	Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպուգ. Բ. Պաշչէ Պէյօզ.	34
4 15	Ուղղակի Գանտիլլի (Բացի ուրբաթէ)	32
9 25	Պէզիկթաշ, Գուզկունճ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտիլ. (Գավագներ գացող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	28
10 5	Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաշչա. Պէյօզ. Թարաբ. Ռէգդ. Գավագներ	32
10 40	Իւսկ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ)	22
10 50	Պէզիկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վան. Գանտ. Պէյլէր (Ուրբաթ օրերը Իւսկ. Գանտ. շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի)	34
11 20	Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպ. Բաշչա. Պէյօզ	23
11 45	Գապաթ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք.	20

Փետր. 16էն ժամ 1ին շոգենաւ մը Արնաւ. Գուր. Օրթ. Պէզիկթաշ հանդիպելով կամուրջ պիտի գայ (Բացի կիրակէ)

Ծան. — Օրը միջօրէ ելած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան։ 181